

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Ekokampaajakoulutuksen tulevaisuus

Luukka, Kaisa

2015 Laurea Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Ekokampaajakoulutuksen tulevaisuus

Kaisa Luukka
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2015

Kaisa Luukka

Ekokampaajakoulutuksen tulevaisuus

Vuosi 2015 Sivumäärä 52

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää ekokampaajakoulutuksen tarve ja ajankohtaisuus sekä tutkia luonnonkosmetiikkaa globaalina trendinä. Tämä opinnäytetyö tulee osaksi tutkintohakemusta, johon on koottu yhteistyökumppanin toimesta perusteita ekokampaajan koulutuksen muuttamiselle omaksi ammatti- tai erikoisammattitutkinnoksi. Työn teoriaosuudessa perehdytään kestävään kehitykseen, luonnonkosmetiikkaan sekä kuluttajien tottumuksiin. Kampaajan työura ja työskentelyn haasteet on myös otettu esille. Kampaaja työskentelee alalla keskimääräisesti vain noin yhdeksän vuotta. Lyhyeen uraan vaikuttavat erilaiset altistumiset ja allergiat, jotka ovat hyvin yleisiä hiusalalla. Työssä käsitellään myös hiusalalan ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, jollaisena ekokampaajakoulutus tulevaisuudessa nähdään. Näiden lisäksi käsitellään ekokampaajakoulutuksen sisältöä nykyisellään sekä tarkastellaan ekologisia hiusalalan koulutuksia Euroopassa.

Toiminnallisessa osuudessa toteutettiin ekokampaajille ja ekokampaajaopiskelijoille kvalitatiivinen tutkimus, jossa selvitettiin koulutuksen ja uusien palveluiden vaikutusta liiketoimintaan sekä ekokampaajien käsitystä asiakaskunnan suhtautumisesta ekokampaajan palveluihin. Tutkimushenkilöt valittiin yhdessä yhteistyökumppanin kanssa. Tutkimuksen perusteella ekokampaajan osaamiselle on selkeä tarve ja koulutus on kehittänyt ammattilaisten liiketoimintaa. Erikoistuminen on tuonut mahdollisuuden erottua kilpailijoista sekä vastata kuluttajien kysyntään. Myös perinteisille kampaamotuotteille allergisoituneet ammattilaiset olivat voineet jatkaa työskentelyä alalla.

Kaisa Luukka

The future of ecological hairdresser's education

Year	2015	Pages	52
------	------	-------	----

The aim of this thesis is to discuss the need for the education of ecological hairdressers and find out how current the topic is. The goal is also to focus on natural cosmetics as a global trend. This thesis will be a part of a degree application which includes grounds for establishing ecological hairdressing as a vocational qualification or a specialist vocational qualification. The theoretical framework of this thesis focuses on sustainable development, natural cosmetics and consumer habits. Also the challenges during hairdresser's career have been dealt with. A hairdresser is able to work just nine years on the average. Allergies and sensitisations are often the reason for a short career and they are very common among hairdressers. A further vocational qualification and a specialist vocational qualification are also discussed in this thesis. With all this, the thesis focuses on the ecological hairdresser's training nowadays and similar training programmes in Europe.

A qualitative study was done in the functional part of this thesis. The target groups of the study were ecological hairdressers and ecological hairdressing students. The goal was to examine how new services affect their business and how they see their customer's reactions. Persons involved in this study were chosen together with the co-operation partner. The results show that there is a need for ecological hairdresser's knowledge and ecological hairdressers have had benefit from it. Specialising on ecological services has given the possibility to stand out from the competitors and to meet the customer's needs. Also hairdressers who are allergic to traditional salon products, have been able to keep on working as hairdressers.

Ecological hairdresser, Hairdresser, Sustainable development, Natural cosmetics, Allergies, Education

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Yhteistyökumppani	7
3	Kestävä kehitys	7
3.1	Kestävä yrittäjyys	8
3.2	Kestävä hyvinvointi	9
3.3	Kestävä kehitys ja kosmetiikka	10
4	Luonnonkosmetiikka	11
4.1	Sertifikaattien vaikutus	13
4.2	Media	14
4.3	Luonnonkosmetiikan kuluttaja	15
4.4	Luonnonkosmetiikan jakelijan näkökulma	15
5	Kampaajan työura	17
5.1	Hiusten värjäyksen riskit	18
5.2	Astma ja hengitystieoireet kampaajilla	19
5.3	Kampaajan iho-oireet	19
6	Ekokampaajakoulutus	20
6.1	Ekologiset koulutukset kampaajille Euroopassa	22
6.2	Ekokampaajan OPS	23
6.3	Kestävä kehitys keskeistä ekokampaajan koulutuksessa	24
7	Hiusalan jatkokoulutus	24
7.1	Hiusalan ammattitutkinto (AT)	24
7.2	Hiusalan erikoisammattitutkinto (EAT)	26
8	Tutkimus	27
8.1	Tutkimushenkilöiden valinta	28
8.2	Tutkimuksen toteuttaminen	28
8.3	Tutkimustulokset Ekokampaajat	28
8.4	Tutkimustulokset Ekokampaajaopiskelijat	33
8.5	Yhteenveto vastauksista	35
8.6	Pohdinta	38
	Lähteet	41
	Liitteet	45
	Liite 1. Kyselylomake ekokampaajat	46
	Liite 2. Kyselylomake ekokampaajaopiskelijat	47
	Liite 3. Ekokampaaja OPS	48

1 Johdanto

Euroopassa sekä koko maailmassa on meneillään suuri luonnollisuuden ja kestävän kehityksen trendi. Luomulaatuinen ruoka ihmisille ja eläimille on herättänyt keskustelua ja useat viljelijät ovat siirtyneet luomuviljelyyn tuottaakseen kuluttajan vaatimia tuotteita. Osa kuluttajista vaatii luomua myös tekstiileissä ja kosmetiikassa. Myös monet kodin puhdistusaineet halutaan korvata vähemmän ympäristöä kuormittavalla vaihtoehdolla. Ihmiset kierrättävät tavaroita ja ovat kiinnostuneita niiden alkuperästä sekä siitä, mihin tuote lopulta päätyy. Kosmetiikka on monille se pieni ja helppo muutos omassa elämässä ekologisempaan suuntaan. Kosmetiikka herättää paljon kysymyksiä. Tuotantotavoista halutaan tietää enemmän sekä varsinaisen tuotteen vaikutukset ihmiselle ja lopulta ympäristölle. Suuret kosmetiikan tuottajat ovat joutuneet tarkastelemaan tuotantotapojaan sekä paljastamaan niitä kuluttajien uteliaisuuden kasvaessa (Sahota 2014:7). Mediassa on nostettu esille seikkoja luonnonkosmetiikan puolesta ja suosio on kasvanut jo monen vuoden ajan.

Kauneudenhoitoalan ammattilaisella Suomessa on tänä päivänä mahdollisuus laajentaa tietämystään luonnonkosmetiikasta täydennyskoulutuksella. Ekokampaajan sekä ekokosmetologin täydennyskoulutus laajentaa ammattilaisten tietämystä luonnonkosmetiikasta sekä kosmetiikan vaikutuksista kestävän kehityksen näkökulmasta. Koulutusta voitaisiin laajentaa sekä kehittää, jolloin se olisi paremmin useampien ammattilaisten saatavilla. Yksi syy kampaajien koulutukseen hakeutumiselle on kuluttajilta tuleva kysyntä. Palveluiden eettisyys sekä ekologisuus ovat kuluttajalle tärkeitä perusteita palvelua valittaessa (Partanen 2013:9). Toisaalta ekokampaajakoulutus on joillekin kampaajille ainoa vaihtoehto alalla jatkamiseen allergisoitumisen takia. Koulutukseen hakeudutaan, koska ei haluta vaihtaa alaa kokonaan. Monet voivatkin työskennellä luonnonkosmetiikalla täysin normaalissa liiketyössä, vaikka synteettiset ainesosat aiheuttaisivatkin oireita. Luonnonkosmetiikalla sekä varsinkin kasviväreillä kosketusärsytyksiä ei tule niin paljon. Hengitystieoireita ei juurikaan esiinny ja myös sisäilma työskentelytilassa on parempi.

Hyvinvointipalvelujen suosio tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Onkin vaikea selkeyttää rajaa hemmottelevan kauneudenhoitopalvelun, kuten ekologisen hiuspohjan hoidon sekä kehon hyvinvointia parantavan hieronnan välillä. Molemmat tuottavat hyvää oloa asiakkaalle. Voidaanko siis esimerkiksi ekokampaajan palveluita kutsua hyvinvointipalveluiksi? Kestävän kehityksen periaatteet huomioiva yritys voi tuoda palveluun lisäarvoa eettisyydellään ja vastuullisella toiminnallaan.

Tällä työllä on tarkoitus selvittää tarvetta ekokampaajan koulutukselle sekä sen kehittämiseksi. Esille tuodaan myös seikkoja, jotka tukevat ekokampaajan palveluiden ajankohtaisuutta. Työssä tarkastellaan suurempaa globaalia kestävän kehityksen ja hyvinvoinnin ilmiötä yleisesti

sekä ekokampaajan näkökulmasta. Ekokampaajakoulutus pyritään saamaan omaksi ammattitutkinnoksi, erikoisammattitutkinnoksi tai edes osaksi ammattitutkintoa ja tätä varten on perustettu työryhmä kolmen eri oppilaitoksen kesken tavoitteen saavuttamiseksi. Tällä hetkellä ekokampaajakoulutus on täydennyskoulutus. Oma tutkintona se antaisi opiskelijoille jatkokoulutuskelpoisuuden. Projektissa mukana olevat oppilaitokset ovat Fortbildningscentrum Praktikumin (FBC) lisäksi Ammattiopisto Omnia (Omnia) sekä Savon Koulutuskuntayhtymä (SAKKY). Asiasta on oltu yhteydessä opetushallitukseen ja tätä tutkimusta sekä tuloksia voidaan käyttää hyväksi uudistettaessa koulutusta.

2 Yhteistyökumppani

Fortbildningscentrum Praktikumin on Yrkesinstitutet Praktikumin osa, joka on vuodesta 2009 lähtien ollut oma erillinen yksikkönsä. Fortbildningscentrum Praktikumin (FBC) on aikuis- ja täydennyskoulutusta tarjoava instanssi. Toimipisteitä koulutuksen tarjoajalla on Helsingissä (Jan-Magnus Janssonin aukio 5, 00550 Helsinki) sekä Porvoossa (Jokikatu 15, 06100 Porvoo). Lyhytkurssit, näyttötutkinnot ja jatkokoulutukset ammattilaisille kuuluvat FBC:lle, esimerkiksi ensiapupassi, hygieniapassi sekä ekokampaajan ja ekokosmetologin täydennyskoulutukset.

Fortbildningscentrum Praktikumin kursseille hakeutuvalla on oltava ammatillinen perustutkinto. Opiskelu toteutetaan usein monimuoto-opiskeluna ja aikaisemman osaamisen tunnustamista käytetään hyväksi laajalti.

Omnia Ammattiopisto toimii Espoon alueella useissa toimipisteissä. Koulutustarjontaa on nuorille ja aikuisille ja esimerkiksi ammatillisia perustutkintoja on kaiken kaikkiaan 21. SAKKY toimii Kuopiossa ja tarjoaa monipuolisesti opiskeluvaihtoehtoja nuorille ja aikuisille.

3 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys on ajankohtainen käsite, joka liitetään toimintaan alalla kuin alalla. Kestävän kehityksen pääteemoiksi ovat muotoutuneet ekologinen kestävyys, taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys, jotka yhdessä ohjaavat jatkuvaa yhteiskunnallista muutosta parempaa tulevaisuutta kohti. Tarkoituksena on turvata tuleville sukupolville hyvät mahdollisuudet elämiseen ja luonnonvaroille mahdollisuus uusiutua. Kestävän kehityksen politiikka ulottuu hyvin laajalle niin valtioissa, kunnissa kuin yhteisöissäkin. (Ympäristöministeriö 2013.) Kestävä kehitys pyritään tuomaan olennaiseksi osaksi koulutusta kaikilla aloilla (Partanen 2013:19). Ekosysteemin kannalta katsottuna, ihminen on asemassa, jossa valta vaikuttaa ekosysteemin säilymiseen on suurin. Minkään muun lajin toiminnalla ei ole niin suurta vaikutusta ympäristöön, kuin ihmisellä. (Salonen 2010:8.)

Ekologinen kestävä kehitys kiinnittää huomiota biologiseen monimuotoisuuteen, ekosysteemien toimivuuteen ja jatkuvuuteen sekä taloudelliseen toimintaan. Kaikki nämä käsitteet yhdessä tähtäävät luonnon kestokyvyn parantamiseen. Uusiutuvien luonnonvarojen käyttö järjessä mittakaavassa sekä uusiutumattomien luonnonvarojen käytön minimointi ovat globaaleja tavoitteita, joilla pyritään turvaamaan elinolot maapallolla myös tuleville sukupolville. Luonnonvaroja on mahdollista käyttää rajallisesti, mutta se ei turvaa jatkuvaa kasvua (Salonen 2010:10). Näitä käsitteitä uhkaavat haitat pyritään ennakoimaan, jotta haitat voidaan ennalta ehkäistä ja varsinaisia jo havaittuja haittoja pyritään lieventämään. Kaikessa toiminnassa tulisi huomioida tulevaisuus ja maapallon sietokyky. Haasteena tulevaisuudessa ekologiselta kannalta ovat maapallon saastuminen sekä nopea väestönkasvu. Luonnonvarojen riittävyys kaikille on yksi tämän hetken suurimmista ongelmista globaalisti. (Sahota 2014:2, Ympäristöministeriö 2013, Suomen YK-Liitto A, Salonen 2010:34.)

Taloudellisen kestävä kehityksen tavoitteita ovat muun muassa turvata talouden tasapainoinen kasvu, jolloin tarpeeton velkaantuminen sekä varojen hävittäminen tai tuhlaaminen on ehdottomasti moitittavaa. Tarkoituksena on myös helpottaa taloudellisia haasteita liittyen väestön kasvuun, ikääntymiseen sekä terveysmenoihin, jotka ovat haasteena paitsi Suomelle, myös muille valtioille. Hyvinvoinnin tuottaminen tasapuolisesti kaikille on myös sosiaalisen kestävä kehityksen perusta. Taloudellisella kestävällä kehityksellä turvataan oikeudenmukaisuutta kansallisesti ja globaalisti. Talouden ekotehokkuus säästää varoja pitkällä aikavälillä ja säästöillä voidaan turvata sopeutuminen mahdollisiin muutoksiin tulevaisuudessa, jotta hyvinvointi kuuluisi kaikille. (Ympäristöministeriö 2013, Suomen YK-Liitto C, Isaak 2002, Salonen 2010:34.)

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys käsittää hyvinvoinnin nyt ja tulevaisuudessa. Käsite on tiiviisti vuorovaikutuksessa ekologisen sekä taloudellisen kestävä kehityksen kanssa. Reiluus ja tasa-arvo sekä kulttuurinen yhteenkuuluvuus määrittävät sosiaalista kestävä kehitystä. Toimeentulon, terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen kaikille on suuri haaste tulevaisuudessa, jonka taustalla ovat samat globaalit ongelmat, kuin taloudellisella sekä ekologisella kestävällä kehityksellä. Väestön ikääntyminen, terveyspalveluiden menot ja väestönkasvu vaikuttavat kaikkiin osa-alueisiin. Nämä ongelmat huomioiden pyritään turvaamaan kaikille yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet elämiseen tulevat sukupolvet huomioiden. (Ympäristöministeriö 2011, Suomen YK-Liitto B, Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 2010:4, Salonen 2010:34.)

3.1 Kestävä yrittäjyys

Kestävä kehitys on läsnä yritystoiminnassa ja sen merkitystä korostetaan. Jo olemassa oleva toimiva yritys voi muuttaa toimintaansa kestävämmäksi ja tuoda kestävä kehityksen periaatteita enemmän toimintaansa kaikilla osa-alueilla. Pienemmällä yrityksillä muutokset voivat

olla helpompia toteuttaa käytännössä. Pieniä, uusia yrityksiä myös perustetaan täysin kestävä kehityksen arvojen mukaan ja yrittäjät ovat suunnannäyttäjiä muille yrityksille. Nämä ovat usein mikroyrityksiä eli yrityksiä jotka työllistävät vain yrittäjän itsensä tai enimmillään kymmenen henkilöä. Näissä yrityksissä kestävä kehitys on perusidea liiketoiminnalle. Yrittäjä haluaa kaiken toiminnan olevan kestävä ja näkee vaivaa sen eteen. (Schaper 2002, Schaltegger 2002.)

Kestävä kehitys voi tuoda yritykselle mahdollisuuden erottua massasta. Oman toiminnan suunnittelu ja kehittäminen omaa arvomaailmaa vastaavaksi vaikuttavat myös työhyvinvointiin. Yritystoiminnasta tulee osa elämäntapaa, johon elämän muut osa-alueet yhdistetään. Toimintaa katsotaan kestävästä näkökulmasta, jolloin voidaan luoda mahdollisesti turvaa lapsille ja lapsenlapsille tulevaisuudessa. Yrityksen ei myöskään tarvitse kasvaa jatkuvasti. Toimeentulon turvaaminen voi riittää. Jatkuva paine suuremmasta tuloksesta voi lannistaa työmotivaatiota sekä työtehoa, jolloin myös suorittavan henkilön hyvinvointi kärsii. Tavoitteiden tulisikin olla kestäviä ja järkevällä aikavälillä toteutettavia ja toteutukseen tarvitaan teknologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä (Kyrö 2012). Kestävä kehityksen periaatteet tukevat myös työhyvinvointia ja työssä jaksamista. (Isaak 2002, Schaper 2002, Schaltegger 2002.)

3.2 Kestävä hyvinvointi

Tällä hetkellä materialistista yhteiskuntaa ylläpidetään ilmastonmuutoksen kustannuksella. Hyödykkeiden massatuotanto rasittaa ympäristöä, eikä lopulta tuo kuluttajille onnea ja hyvinvointia tai ole kestävä. Nykyisestä kulutustavasta johtuvat globaalit ongelmat ovat kestävä hyvinvoinnin esteenä. Hyvinvointia on mitattu aikaisemmin bruttokansantuotteen (bkt) perusteella, mutta ihmisillä on henkisiäkin tarpeita, joita ei materiaalilla voida tyydyttää. Hyvinvoinnin tavoittelu tulee olemaan suuremmissa osassa tulevaisuudessa. Tällä hetkellä hyvinvointi mitataan tavaroilla, joita voidaan ostaa. Niiden vaikutus jää kuitenkin melko lyhyeksi. (Hämäläinen 2013, Kajanoja 2005, Salonen 2010: 62.)

Laajempi näkökulma hyvinvointiin elämän eri osa-alueilla tukee kestävä kehitystä. Yhteisöllisyyden tunne sekä sosiaaliset suhteet vaikuttavat hyvinvointiin positiivisesti. Osallistuminen oman hyvinvoinnin parantamiseen koetaan myös hyvin tärkeäksi. Vaikuttamisen mahdollisuus luo myös hyvinvointia. Tämä heijastuu työelämään suoraan. Työntekijä, joka kokee elämänsä ja asemansa tyydyttävänä ja antoisana, antaa myös enemmän panosta työpaikalle. Positiivisuus synnyttää positiivisuutta. (Hämäläinen 2013, Salonen 2010: 59.)

3.3 Kestävä kehitys ja kosmetiikka

Kestävällä kehityksellä on nykyään suuri rooli kosmetiikan valmistamisessa ja markkinoinnissa. Yhä ympäristövastuullisempia tuotteita kehitetään kasvavissa määrin ja tuotantoprosesseissa kiinnitetään enemmän huomiota ympäristövaikutuksiin. Valmiin tuotteen vaikutukset ympäristöön huomioidaan jo markkinoinninkin näkökulmasta, jolloin koko tuotteen elinkaari tulee analysoitua ympäristön kannalta tarkasti. (Teknokemian yhdistys ry 2015.) Teknokemian laitoksen mukaan yritykset voivat ottaa kestävän kehityksen huomioon esimerkiksi näillä ehdoilla:

”valitsemalla yhä enemmän uusiutuvia, kasvipäisiä raaka-aineita lisäämällä biohajoavien raaka-aineiden käyttöä etsimällä koko ajan uusia vähemmän kuormittavia raaka-aineita vähentämällä pakkausmateriaalien kulutusta valitsemalla uusiokäyttöön ja kierrätykseen kelpaavia pakkausmateriaaleja vähentämällä tuotantolaitoksen veden ja sähkön kulutusta vähentämällä tuotannossa ja varastoinnissa syntyvän jätteen määrää optimoimalla kuljetukset.”
(Teknokemian yhdistys ry 2015.)

Myös ekologinen kosmetiikan kehittäminen on osa kestävän kehityksen toteuttamista. Kestävät tuotantomenetelmät tukevat koko tuotteen valmistusprosessia. Kosmetiikkateollisuus tarkoittaa myös työpaikkoja jokaisessa tuotantovaiheessa. Kosmetiikkateollisuus työllistää suoraan ja välillisesti ympäri maailmaa, jolloin myös talous vahvistuu. Läpinäkyvyys tuotantoketjuissa on osittain kuluttajien kiinnostuksen ansiota. Tarkka tieto raaka-ainelähteistä ja -toimittajista sekä tuotantotavoista on myös tuottajien hyväksi. Koko tuotantoketju tulee olla lakien ja säädösten mukainen sekä tukea kestävästä kehityksestä. (Teknokemian yhdistys ry 2015, Sahota 2014:9.)

Maailmanlaajuisesti järjestetään kestävästä kehityksestä tukevia kosmetiikan valmistusta koskevia tapahtumia ja konferensseja. Esimerkiksi Sustainable Cosmetics Summit on tapahtuma, joka kiertää ympäri maailmaa. Tapahtumia on Brasiliassa, Intiassa ja Euroopassa. Tarkoituksena on pohtia keinoja kosmetiikan valmistuksen ympäristökuormituksen vähentämiseksi. Tämä kertoo siitä, kuinka laajasta ilmiöstä on kyse. (Sustainable Cosmetics Summit 2014.) Energian kulutuksen vähentäminen on ajankohtaista. Suuret monikansalliset kosmetiikkayritykset joutuvat tarkasti arvioimaan tulevaisuudessa luontoon kohdistuvaa räsitystä ja kiinnittämään huomiota veden ja energian kulutukseen. Samat haasteet ovat esillä kosmetiikkapakkausten valmistuksessa. (Bennet C., Brown M. 2014: 156-157.) Luonnonkosmetiikkaa valmistavat yritykset kiinnittävät näihin asioihin paljon huomiota (Boglea 2011).

4 Luonnonkosmetiikka

Luonnonkosmetiikan myynti on ollut kasvussa 1990 - luvulta asti. Maailmanlaajuisesti kasvu on yli yhdeksänkertaistunut vuoteen 2011 mennessä. (Sahota 2014:1.) Kyse ei ole nopeasta yhden kauden trendistä vaan globaalista megatrendistä (Cervellon, Rinaldi & Wernerfelt 2011). Luonnonkosmetiikka on tullut jäädäkseen. Vuonna 2007 kosmetiikkatuotteiden myynnin kasvu tuli luonnonkosmetiikasta, joka nosti kasvua 5 % (Cervellon 2011). Tämä voimakas kasvu luonnonkosmetiikan kohdalla tarkoittaa sitä, että kuluttajat ovat ottaneet luonnonkosmetiikan osaksi jokapäiväistä arkea. Myös henkilökohtaisia hygieniatuotteita valitaan yhä useammin luonnonkosmetiikan valikoimista. Esimerkiksi Saksan väestöstä 40 % käyttää luonnonkosmetiikkaa arjessaan (Nuotio 2013:34). Saksassa ja Ranskassa luonnonkosmetiikan menekki on Euroopan suurin (Cervellon 2011, Boglea 2011). Luonnonkosmetiikka on yksi harvoista aloista, joka on pysynyt kasvamaan viime vuosina Euroopassa hankalasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta (Boglea 2011).

Luonnonkosmetiikan käyttö kasvaa jatkuvasti. Kuluttajat ovat valveutuneita ja tietävät mitä haluavat. Luonnonkosmetiikasta puhuttaessa esiin tulee monia erilaisia termejä. Ekologinen kosmetiikka, ekokosmetiikka, luonnonkosmetiikka, luonnollinen kosmetiikka, kaikki tarkoittavat samaa. Vain luomukosmetiikalla on erilainen merkitys, sillä raaka-aineet ovat täysin luomulaatuisia. Luonnonkosmetiikassa osa raaka-aineista voi olla tuotettu luomukriteerien mukaisesti ja loput tavanomaisesti. Kaikkia raaka-aineita ei myöskään voi saada luomuna. Luonnonkosmetiikassa pyritään käyttämään luomulaatuisia raaka-aineita mahdollisuuksien mukaan. Raaka-aineiden tulee olla myös mahdollisimman vähän prosessoituja. Luonnonkosmetiikassa ei käytetä haitalliseksi havaittuja raaka-aineita, kuten esimerkiksi formaldehydiä tai sen vapauttajia. Synteettisiä väri- tai hajuaaineita tai synteettisiä säilöntäaineita ei myöskään käytetä. Vastaavasti käytettyjä aineita esimerkiksi tuotteen säilöntään voivat olla bentsoehappo ja sen suolat ja esterit, sorbiinihappo, salisyylihappo sekä bentsyylialkoholi. (Partanen 2013.)

Luonnonkosmetiikkaan kuuluvat kiinteästi erilaiset kasviöljyt, eteeriset öljyt, luonnolliset vahat sekä erilaiset kasviuutteet, joista tehoaineet saadaan kosmeettisiin tuotteisiin. Luonnonkosmetiikan tuoksut ovat yleensä peräisin näistä kasviuutteista tai eteerisistä öljyistä. Luonnonkosmetiikassa nämä ovat raaka-aineita, eivät vain vaikuttavina aineina lisättyinä tuotteeseen. Raaka-aineiden jäljitettävyyden on tärkeä seikka ja tuottajat haluavatkin toiminnan olevan läpinäkyvää. (Pro Luonnonkosmetiikka ry B 2015.) Esimerkiksi tuotteessa käytetystä ruusuuutteesta saadaan selville kuka on raaka-aineen viljellyt ja missä. Myös sadon ajankohta varmistuu ja erä voidaan jopa jäljittää kasvupaikalle asti.

Luonnonkosmetiikka ei saa sisältää seuraavia kosmetiikan raaka-aineita:

Synteettisiä hajusteita ja väriaineita

Synteettisiä säilöntäaineita (esim. parabeenit, 2-bromo-2nitropropane-1,3-diol, DMDM Hydantoin, Imidazolidinyl Urea, Methylidibromo Glutaronitrile)

Maaöljyperäisiä raaka-aineita (esim. Paraffinum Liquidum, Petrolatum)

PEG- ja PPG-yhdisteitä

Alkyylisulfaatteja (esim. Sodium Lauryl Sulfate, Sodium Laureth Sulfate)

Synteettisiä antioksidantteja (esim. BHT, BHA)

Synteettisiä UV-filttereitä (esim. Benzophenone-yhdisteet, Ethylhexyl Methoxycinnamate, PABA)”

(Pro Luonnonkosmetiikka ry 2015.)

Osa kuluttajista osaa arvioida tuotteiden laatua sekä tuotantotapoja. Tämä on pitkälti sertifiointitahojen ansiota. Kuluttaja voi tutustua sertifikaattien kriteereihin helposti netissä ja muodostaa siten mielipiteensä. Täydentäviä lisäkysymyksiä kysytään ammattilaisilta, joten ammattilaisten täytyy pysyä ajassa mukana. Erikseen ammattilaisille suunnattua materiaalia luonnonkosmetiikasta ei juuri ole. Ammattilaisetkin voivat toki käydä läpi kuluttajille tarkoitettuja materiaaleja, mutta ammattilaiselle tarkoitettu tieto on muutakin kuin markkinointitekstejä. Ekokaupat myyvät tuotteita suoraan kuluttajille, mutta yhä useammin asiakas haluaisi tarkempaa tietoa tuotteesta. Kauneudenhoitoalan ammattilainen on oikea henkilö antamaan haluttua tietoa, jos vain omaa sitä. Luonnonkosmetiikan valikoimista löytyy myös selektiivisiä sarjoja, joita yleensä kuluttaja voi ostaa vain ammattilaisilta eli kosmetologeilta ja kampaajilta. Tällöin esimerkiksi hiustuotteiden kohdalla ammattilaisen tulisi osata kertoa tuotteesta olennaiset asiat. Vastaavasti koulutuksen tulisi vastata luonnonkosmetiikkaa koskeviin kysymyksiin, jolloin tämä kosmetiikan osa-alue tulisi huomioida tarkemmin. (Partanen 2013.)

Voidaan tietysti pohtia johtuuko luonnonkosmetiikan myynnin kasvu yhä suuremmasta tuotevalikoimasta, joka markkinoilla on, vai liittyykö myynnin kasvu enemmän ekologisuuden globaaliin ilmiöön, johon kuuluu mahdollisimman luonnollisten tuotteiden käyttö ja ihannointi niin kosmetiikassa kuin ruuassakin. Tarjonnan kasvaessa useampi kuluttaja kokeilee tuotteita luonnonkosmetiikan valikoimista, mutta monelle se on myös eettinen valinta, jolloin mietitään tuotantoketjua kokonaisuudessaan sekä omaa turvallisuutta ja terveyttä. Kuluttaja haluaa myös tukea ekologista yritystä ostamalla tuotteita tai palveluita kannattaakseen eettistä toimintaa. (Partanen 2013:27.)

Luonnonkosmetiikka ja sen ainesosat yhdistetään myös vanhaan kansanparannusperinteeseen. Luonnosta on saatu apua vaivoihin ja sen vuoksi luontoa on kunnioitettu. Eurooppalainen van-

ha kylpyläkulttuuri on vahvasti yhteydessä luonnonkosmetiikkaan perinteiden vuoksi ja vanhoista hoitomenetelmistä halutaan saada tietoa sekä tuoda hoitomuotoja nykyi-
kaan. (Partanen 2013:33.) Jo muinaisessa Egyptissä tunnettiin kasviöljyjen teho kauneuden-
hoidossa ja niitä on käytetty kautta historian hyvinvoinnin tukemiseen (Pro Luonnonkosmetiikka A 2015).

4.1 Sertifikaattien vaikutus

Luonnonkosmetiikan markkinoiden kasvaessa on turvaututtu erilaisiin standardeihin ja laatu-
luokituksiin selkeyttämään tuotteen valintaa kuluttajalle. Sertifiointijärjestöjen sekä stan-
dardointitahojen määrä on kasvanut vuosien varrella. Sertifioinneista ja niiden perusteista on
opittu puhumaan markkinointitilaisuuksissa sekä keskusteltaessa yksittäisen asiakkaan kanssa.
Sertifiointitahoilla on erilaisia kriteereitä tuotteille ja vaatimukset aiheuttavatkin välillä kri-
tiikkiä. Tarkoituksena on kuitenkin tuoda esille, mikä tuote on luonnonkosmetiikkaa ja mikä
ei. Kosmetiikkapakkauksissa näkee monia erilaisia logona ja merkkejä. Myös sanoja ”organic”
ja ”natural” käytetään markkinointitarkoituksissa, vaikka tuotteessa ei olisi mitään luonnollis-
ta. Tämä harhauttaa kuluttajaa. Viralliset tunnetut sertifiointimerkit tuotteessa kertovat ku-
luttajalle tuotteen koostumuksesta sekä valmistukseen liittyvistä ekologisista seikois-
ta. (Beerling & Sahota 2014: 217-219.) Sertifiointimerkki ei voi kaikkea tietoa antaa yhdellä
silmäyksellä. Sertifiointitahon internetsivuilla on yleensä selkeä kuvaus kosmetiikasta, joka
kyseisen sertifiointin voi saada. Huomioitavia asioita ovat muun muassa tuotantotavat, luon-
non raaka-aineiden määrät, tuotteen biohajoavuus ja raskaus ympäristöä kohtaan.

Euroopassa on käytössä monia sertifikaatteja. Jokaisella on hieman erilainen tapa arvioida
tuotteita ja raaka-aineita sekä luonnollisten raaka-aineiden pitoisuuksia tuotteissa. Yleisimpiä
sertifikaatteja kosmetiikalle Euroopassa ovat NaTrue, BDIH, Ecocert Greenlife, CosmeBio, Soil
Association sekä ICEA. Saksalainen BDIH sekä ranskalainen Ecocert ovat tällä hetkellä suosi-
tuimpia kosmetiikan sertifikaatteja Euroopassa ja logoja näkeekin jokaisessa ekokaupassa
kosmetiikkatuotteiden pakkauksissa. (Beerling & Sahota 2014, Cervellon 2011.)

Sertifiointien tunnistaminen ja ymmärtäminen on tärkeää ekokampaajalle. Koulutuksen aika-
na käydään läpi monia sertifiointijärjestöä ja heidän kriteereitään kosmetiikkaan liitty-
en. (Mether 2014.) Sertifiointijärjestöillä on selkeitä eroja. Sertifioinnit ovat maksullisia ja
moni pieni kosmetiikan valmistaja jättää sertifiointin ostamatta. Isommille yrityksille inves-
tointi ei tunnu niin suurelta. On myös paljon luonnonkosmetiikaksi luokiteltavia kosmetiikka-
sarjoja, jotka ovat yhtä laadukkaita tai ekologisista, kuin sertifioidut. Näitä on kuluttajan vai-
keampi tunnistaa. Internetistä löytyy tietoa niille, jotka ovat valmiita sitä etsimään, mutta se
tarkoittaa sitä, että asiakas voi myös jättää tuotteen kokeilematta, koska erilaiset kuviot ja
merkit tuotteessa eivät kerro tarpeeksi. Tässä tapauksessa myyjän rooli on suuri. Monissa

ekokaupoissa myydään vain ekosertifioituja tuotteita. Se ei kuitenkaan tarkoita, että sertifioimattomat tuotteet tai sarjat olisivat huonompia. Kuluttajan täytyy olla tietoisempi käytetyistä raaka-aineista sekä tuotantotavoista arvioidakseen tuotetta. Tähän apua kuluttajalle ja myös ammattilaiselle antavat osittain sertifikaattien internetsivustot, joilta jokaisen sertifikaatin kriteerit löytyvät (NaTrue 2014, BDIH, Methex 2014, Cervellon 2011.)

4.2 Media

Luonnonkosmetiikan saama huomio mediassa on vaikuttanut suuresti luonnonkosmetiikan suosioon. Huomio keskittyy samalla luomuruokaan sekä kestävään kehitykseen yleensä. Tämä kaikki liittyy samaan ilmiöön. Kuluttaja on herännyt kestävä kehityksen vaikutukseen ja halua olla osana sitä.

Kestävä kehitys on tullut jäädäkseen myös kosmetiikan valmistuksessa. Suuret monikansalliset yhtiöt ovat suunnitelleet toimintaansa uudelleen kestävä kehityksen kannalta. Kuluttajalle tuotantotavoilla on merkitystä ja tulevaisuudessa merkitys tulee kasvamaan. Kierrätys ja luonnonvarojen säästäminen on jo nyt kaikille tuttu aihe ja siihen tullaan panostamaan paljon enemmän. Yritysten on siis kuunneltava kuluttajien vaatimuksia ja arvoja. Procter & Gamble, yksi suurimmista toimijoista kosmetiikka-alalla on esimerkiksi suunnitellut tehostavansa energian ja veden käyttöä vuoteen 2020 mennessä (Sahota 2014: 301). Kuluttajien vaatimuksiin halutaan vastata.

Artikkelit haitallisista, ärsyttävistä tai epäilyttävistä kemikaaleista ovat saaneet palstatilaa viime aikoina. Hieman yli kolmannes suomalaisista on huolissaan arjen kemikaalikuormasta ja sen seurauksista (Motiva Services Oy 2015). Kosmetiikan kemikaalit huolestuttavat neljänneksi eniten (Motiva Services Oy 2015). Asian esiintyminen mediassa saa kuluttajat kysymään kysymyksiä ammattilaisilta kosmeettisista tuotteista. Vastauksia tulee osata antaa ja ammattilaisen tulisi tietää ajankohtaisista aiheista. Kuluttajatutkimuksen mukaan kuluttaja uskoo useammin median antavan kuvan tuotteesta, kuin kysyy myyjältä tai valmistajalta tuotteesta.

Aiheesta on myös kirjoitettu kuluttajille suunnattuja kirjoja. Esimerkiksi toimittaja Nora Shingler kiertää pitämässä luentoja omista kokemuksistaan luonnonkosmetiikan sekä ruokavaliion muutoksen vaikutuksista omassa elämässään. Shingler kirjoitti aiheesta kirjan ”Marjoja ja Maskaraa”, johon luennot perustuvat ”kemikaalcocktail-blogin” lisäksi. Shingler on myös tällä hetkellä latvialaisen luonnonkosmetiikkasarja Madaran mainoskasvona. Medialla sekä mediasa esiintyvillä henkilöillä on siis vaikutusta ja he voivat ohjailla omilla kertomuksillaan kuluttajien ostotottumuksia. Kemikaalikimara-blogin sekä samaa nimeä kantavan kirjan kirjoittaja, kemianteeniikan diplomi-insinööri Anja Nystén on myös koonnut blogiinsa kosmetiikkaa käsittelevän osion. Blogissa listataan esimerkiksi hiusvärien herkistäviä ainesosia sekä informoi-

daan harhaanjohtavasta markkinoinnista. Tietoa kuluttajalle on saatavissa monesta erilaisesta helposti lähestyttävästä lähteestä.

Ekokampaajat ovat saaneet näkyvyyttä mediassa. Palveluista on uutisoitu sanomalehdissä ja bloggaajat ovat kertoneet palveluista, joten viesti leviää sosiaalisessakin mediassa nopeasti. Ekokampaajan erilaisista palveluista ovat olleet esillä varsinkin kasvivärjäys, energialeikkaus ja saivihoito. (Helsingin Sanomat 2014, Kautonen 2014.)

4.3 Luonnonkosmetiikan kuluttaja

Kuluttaja, joka valitsee kosmeettisen tuotteen luonnonkosmetiikan valikoimista, arvostaa eettisiä ja ekologisia näkökulmia tuotteen valmistuksessa ja markkinoinnissa. Kuluttaja on myös usein hyvinkin valveutunut kosmetiikan riskeistä ja vaikutuksista ympäristöön. Luonnonkosmetiikalla on siis hyvinkin vaativa asiakaskunta. Voimakkaat raaka-aineet tavanomaisessa kosmetiikassa huolestuttavat näitä ihmisiä ja he haluavat tietää mistä heidän käyttämänsä kosmetiikka on valmistettu. Myös pakkauksen ekologisuus mietityttää ja kierrätettävä tai muuten hyvin biohajoava pakkaus herättää positiivisia mielikuvia. (Boglea 2011.)

Tyypillistä luonnonkosmetiikan kuluttajaa pidetään keskiarvoista paremmin koulutettuna ja varakkaamana ja suurin osa kuluttajista on naisia, vaikka luonnonkosmetiikkaa on tarjolla myös miehille. Voidaan määritellä kolme pääryhmää asiakkaista, jotka ostavat luonnonkosmetiikkaa. Ensimmäinen ryhmä on ekologisia ja eettisiä arvoja arvostava kuluttaja, joka haluaa tietää tuotteen valmistuksesta, mahdollisista tehdyistä kokeista, biohajoavuudesta ynnä muista ympäristöön vaikuttavista tekijöistä. Toisena on terveyteensä panostava kuluttaja, joka haluaa tietää tuotteen koostumuksesta ja välttää mahdolliset haitalliset raaka-aineet. Tämä kuluttajatyyppejä ajattelee enemmänkin omaa terveyttään kuin ympäristötekijöitä ja hänellä onkin usein tietoa aineiden vaikutuksesta omaan kehoon. Kolmantena ryhmänä ovat laatutietoiset kuluttajat, jotka etsivät parhaita vaikuttavia aineita sekä parasta lopputulosta. Kuluttajat tekevät tietenkin päätökset itse omien arvojensa perusteella, mutta nämä kolme kuluttajatyyppejä tulevat esille eniten. Tietoinen kuluttaja tarkastelee myös markkinointia. Harhaan johtava markkinointi esimerkiksi vaikuttavan ainesosan minimaalinen osuus tuotteessa mainostetun sijaan, suorastaan suututtaa kuluttajaa. (Cervellon 2011, Duber-Smith & Rubin 2014: 242-243.)

4.4 Luonnonkosmetiikan jakelijan näkökulma

Tähän kappaleeseen haastateltiin Natural Goods Company oy:n toimitusjohtaja Minna Oeyta. Natural Goods Company oy on tällä hetkellä yksi suurimmista luonnonkosmetiikkaa jakelevista tukkuliikkeistä Suomessa ja toimintaa on myös Virossa. Tuotevalikoiman laajentuminen kym-

menessä vuodessa on konkreettinen osoitus luonnonkosmetiikan suosion kasvusta Suomessa. Haastattelussa kysyttiin yrityksen kasvun vaiheista sekä luonnonkosmetiikkamarkkinoista yleensä. (Oey 2015.)

Natural Goods Company on lähtenyt alun perin Helsingissä sijaitsevasta kauneushoitolasta. Minna Oey alkoi käyttää asiakastyöskentelyssä luonnonkosmetiikkaa ja myöhemmin toiminta muuttui tukkutoiminnaksi nimellä Natcos oy. Ensimmäinen myytävä sarja oli Provida Organics, joka on ihonhoitoon keskittyvä kosmetiikkasarja. Myöhemmin tuotesarjoja tuli lisää ja yrityksen oli valittava keskittyäkö asiakastöihin vai tukkutoimintaan. Tämän käännekohdan jälkeen tuotesarjoja alkoi tulla lisää valikoimiin vähitellen. Luontaihoitoin keskittyneiden hoitoloiden jälkeen ensimmäinen suuri jakelukanava oli Ekokauppa Ruohonjuuri, jolla on kivijalkamyymälöitä sekä verkkokauppa. (Oey 2015.)

Natural Goods Companylla on monia erilaisia jakelukanavia ja näihin sopivia brändejä. Nykyään tuotteita on luontais- ja terveyskaupoissa, marketeissa ja kaksi vuotta sitten Prismaan saatiin ensimmäiset tuotteet. Sokos ja Stockman ovat myös tärkeitä jakelijoita tänä päivänä. Jokaiselle jakelukanavalle muotoutuu omanlaisensa tuotevalikoima, sillä kaikkia brändejä ei voi myydä samassa kanavassa. Tällä hetkellä menevämpiä brändejä ovat luonnonkosmetiikan saralla perinteisimmät Sante, Weleda, Logona sekä hieman uudempi latvialainen Madara. Yritykseltä löytyy massatuotteita, keskihintaisia tuotteita sekä selektiiviseen hoitola-/ammattikäyttöön tarkoitettuja tuotteita. Yritys haluaa olla myös kuluttajan tavoitettavissa ja onkin perustanut verkkokaupan, josta kuluttaja voi suoraan ostaa tuotteita ja saada niistä tietoa. (Oey 2015.)

Alkuun yritys työllisti vain perustajansa, mutta vuonna 2007-2008 palkattiin ensimmäinen työntekijä. Tällä hetkellä Natural Goods Company oy työllistää viisi henkilöä. Aiemmin henkilökuntaa oli enemmän, mutta varaston ulkoistamisen jälkeen tarvetta suurelle henkilöstömäärälle ei enää ollut. Natural Goods Companylla on myös Virossa yritys, joka työllistää 1,5 henkilöä eli yhden täysiaikaisen sekä yhden osa-aikaisen työntekijän. Tuotebrändejä oli aluksi vain yksi ja tällä hetkellä 13. Varsinaisia myyntiartikkeleita on 500-600 kappaletta. Brändeillä on erilaisia tuotesuuntia; kosmetiikkaa kasvoille, hiuksille, vartalolle, tuoksuja, huonetuoksuja, pesuaineita, kasvivärejä kuluttajille ja ekokampaajille ja paljon muuta. Tulevaisuudessa yritys tulee keskittymään uusiin hoitolasarjoihin ihonhoidon saralla. (Oey 2015.)

Oey:n mukaan luonnonkosmetiikan myynti on nousujohteista lamasta huolimatta. Kasvu olisi varmasti ollut vieläkin voimakkaampaa ilman taantumaa. Natural Goods Companyn tavoitteena on saada luonnonkosmetiikka osaksi ihmisten arkea. Oey:n mukaan luonnonkosmetiikan suosio liittyy ajankohtaiseen hyvinvoinnin ilmiöön, jossa kuluttajat tekevät arkipäivän valintoja oman terveytensä kannalta. Ensimmäisinä kiinnitetään huomiota ruokaan sitten mahdoli-

sesti pesuaineisiin ja siitä yleensä päästään kosmetiikan pohtimiseen. Luonnonkosmetiikka on siis selkeästi kytköksissä suurempan ilmiöön. Tämän vuoksi luonnonkosmetiikan suosio ei tule todennäköisesti laskemaan, sillä kyse ei ole ohimenevästä trendistä. (Oey 2015.)

Oey:n mielestä tulisi puhua yleisesti kosmetiikasta, sillä luonnonkosmetiikkakin on kosmetiikkaa siinä missä perinteinen kosmetiikkakin. Luonnonkosmetiikalla on omat erikoispiirteensä, aivan kuten on monilla selektiivisillä kosmetiikkasarjoilla. Kuitenkin luonnonkosmetiikka erotetaan omaksi osakseen. Ehkä tilanne muuttuu, kun luonnonkosmetiikan osuus kosmetiikkamarkkinoilla kasvaa lisää. Silloin siitä tulee tavallista kosmetiikkaa, osa ihmisten arkea. (Oey 2015.)

5 Kampaajan työura

Kampaajan työura on keskiarvoisesti hyvin lyhyt, vain noin yhdeksän vuotta mukaan lukien opiskeluaika. Hiusalan ammattilainen altistuu monille erilaisille ihoa ärsyttävälle aineille työpäivänsä aikana. Lisäksi kostean hiuksen käsittely tuo omat haasteensa. Monilla ammattilaisilla tämä herkistyminen ilmenee erilaisina ihottumina ja muina ihoärsytyksinä. Yleisesti tunnettaankin käsite ”Kampaajan kädet”, joka tarkoittaa käsien iho-oireita (Pesonen 2014). Verrattaessa kaupan alan työntekijöihin, kampaajilla on 33 % suurempi riski poistua työstä terveydellisistä syistä (Leino, Kanerva, Nordman, Tammilehto, Hytönen, Sala, Henricks-Eckerman, Saarinen, Kähkönen, Luukkonen & Paakkulainen 1998:15).

Hiusalan ammattilainen altistuu työpäivänsä aikana jopa sadalle erilaiselle haitalliselle kemikaalille ja sisäilma kampaamoissa on yleisesti parhaimmillaankin tyydyttävä (Leino 1998:9). Tätä kuormitusta on jo pyritty vähentämään, mutta silti reaktioita esiintyy. Kampaaja myös altistuu asiakasta enemmän sekoittaessaan ja levittäessään väriä. Värimassasta nousee hajun lisäksi erilaisia huoneilmaa huonontavia aineita ja kampaajan näkökulmasta huoneilman laatu voikin olla hetkellisesti jopa satakertaisesti huonompi, kuin ilman näitä aineita. Työskentelytilaan muodostuu päivän aikana melkoinen sekoitus erilaisista kemikaaleista joka päivä, joista kuormittavimpia ovat permanenttiaineet, väriaineet sekä aerosolilakat. Nämä huoneilmaan vapautuvat kemikaalit huonontavat sisäilman laatua. (Lysdal, Mosbech, Johansen & Søsted 2014.) Kampaajilla on myös keskivertoa selkeästi enemmän hengitystieoireita. Hengenahdistusta ja limannousua sekä silmäoireita esiintyy selkeästi. (Leino 1998:11.)

Osalla kampaajista on jatkuvia flunssan oireita. Ääni pettää puhuessa ja nenän sekä silmien limakalvot ovat ärsyyntyneet. Oireet ovat pieniä, mutta jatkuvia. Jos nämä jätetään huomiotta, voi herkistyminen pahentua varsinaiseksi allergiaksi, jolloin työura hiusalalla on vaarassa. Allergia ja Astmaliiton mukaan mitättömältä tuntuva, jatkuva vetinen nuha sekä silmien vuo-

taminen ovat oireita herkistymisestä ja liiton mukaan nämä johtavat hoitamattomina astmaan. (Alanko 2015.)

5.1 Hiusten värjäyksen riskit

Hiusten värjäysten yleistettyä kampaajilla on paljastunut allergiaa ainesosalle, joka tekee väristä tummemman ja peittää harmaat hiukset. Tämä ainesosa hiusväreissä on parafenylenediamine eli parafenylenidiamiini, joka usein lyhennetään PPD. Tälle ainesosalle herkistynyt kampaaja voi saada reaktion myös saman aineen johdannaisista. (Pesonen 2014) Näitä ovat toluene-2,5-diamine, joka usein lyhennetään PTD, 4-amino-2-hydroxytoluene, resorcinol ja p-amoniphenol. PPD on näistä voimakkaita herkistäjistä eniten tutkittu ja lisätutkimuksia tarvitaan muiden ainesosien kohdalla. Näyttöä aineiden ärsyttävyydestä on saatavilla. PPD on myös selkeästi suurin syy hiusväriallergiaan ja reaktioihin värjäyksen aikana tai sen jälkeen. Useimmin havaitut reaktiot ovat ihottumaa. Monilla PPD-allergisilla on myös havaittu muita iho-oireita. (Søsted, Rustemeyer, Goncalo, Bruze, Goossens, Gimenez-Arnau, Le Coz, White, Diepgen, Andersen, Agner, Maibach, Menne & Johansen 2013.)

Värjäyksen aikana kampaaja käsittelee monia voimakkaita ja ärsyttäviä aineita. Kesto- ja kevytvärien hapettimen, vetyperoksidin, on todettu aiheuttavan ärsytysihottumaa sekä ärsytystä hengitysteissä, kuten jatkuvaa nuhaa. Kestovärien PPD:ssä on jopa syöväälle altistava aine. Hiuksia valkaistaessa kampaajien käsissä on esiintynyt ärsytysihottumaa, kontaktiurtikariaa. (Leino 1998:7.) PPD-kosketusallergia aiheuttaa useimmiten kutinaa ja turvotusta ja pahimmillaan voidaan tarvita sairaalahoitoa (Pesonen 2014).

Hiusten valkaisussa käytetään myös vetyperoksidia. Valkaisuaineiden ammoniumpersulfaatti, natriumpersulfaatti sekä kaliumpersulfaatti aiheuttavat tutkitusti myös monia oireita, kuten allergista nuhaa, nielutulehdusta, kurkunpään tulehdusta, astmaa sekä silmille allergista sidekalvon tulehdusta ja kirvelyä. Herkistyneelle altistuksessa voi seurata jopa allerginen shokki. (Leino 1998:7.)

Koska näitä ainesosia on suurimmassa osassa nykyhiusvärejä, voi kampaajalla olla edessä alan vaihto allergian tai herkistymisen ilmetessä. Vain muutamissa markkinoilla olevissa suoraväreissä sekä kasviväreissä näitä raaka-aineita ei ole. Lawsonia Inermis - kasvista saatava henna-jauhe on todettu soveltuvaksi PPD-allergiselle. Henna-jauhe itsessään voi aiheuttaa nuhaa ja kosketusihottumaa ja pahimmillaan astmaa, mutta henna-allergia on hyvin harvinaisen. (Søsted 2013.) Markkinoilla olevat kasvivärit pohjautuvat hennaan.

Koska PPD-allergiaa tavataan myös kampaajilla, voidaan miettiä, mitä jatkuva altistuminen tekee kampaajille. Hiusvärien monet muut herkistäjät ovat kampaajalle läsnä koko päivän.

Useimmat tutkimukset liittyvät kuluttajien herkistymiseen ja allergisiin reaktioihin, joten lisätutkimusta aineiden vaikutuksesta kampaajien terveyteen tarvitaan varmasti.

5.2 Astma ja hengitystieoireet kampaajilla

Kampaamossa käytettävien vaalennusaineiden tiedetään aiheuttavan hengitystieoireita ja astmaa. Puhutaankin valkaisuaineastmasta, joka on luokiteltu ammattitaudiksi. Vaalennusaineet ovat aiheuttaneet varsinaista hengenahdistusta sekä vaikeuttaneet hengittämistä (Lysdal 2014). Kampaamon ilmassa on muitakin hengitysteihin vaikuttavia kemikaaleja jatkuvasti, jotka voivat pahentaa oireita tilapäisesti esimerkiksi flunssan aikana. (Leino 1998:10.) Astma ja Allergialiiton mukaan hengitystieoireet kampaajilla johtuvat huonon sisäilman, tuoksuylherkkyyden sekä ilmaan leijumaan jäävien tuotteiden (kuten aerosolisprayt) yhteisvaikutuksesta.

Tanskalaisen tutkimuksen (Lysdal 2014) mukaan työperäistä astmaa on kampaajilla tilastoitua enemmän, mutta tapaukset jäävät ilmoittamatta. Useat yksityisyritykset tekevät päätöksen lopettamisesta, eivätkä välttämättä hakeudu allergiatesteihin, ja tästä johtuen kampaajien ammattitautien esiintyvyys on pieni tilastoissa. Kampaajilla astma ilmenee aikaisintaan 16-vuotiaana, jolloin työelämän harjoittelujaksot aloitetaan alan koulutuksessa. Tutkimuksessa todetaan, että hengitystieoireet ovat kampaajilla yleisiä ja tutkimushenkilöistä 22,8 % kärsi yskästä ja 22,4 % nenän tukkoisuudesta. Tutkimushenkilöt olivat työelämässä olevia ammattilaisia. (Lysdal 2014.)

5.3 Kampaajan iho-oireet

Jatkuva märkätyö sekä altistuminen erilaisille vahvoille kemikaaleille päivittäin altistaa kampaajan kätet erilaisille iho-oireille. Ärsytysihottuma sekä allerginen kosketusihottuma ovat yleisimpiä. Voimakkaimmat kampaamokemikaalit voivat aiheuttaa kirvelyä sekä kontaktiurtikariaa eli kosketusnokkosihottumaa. Kampaajilla ammattitaudeiksi on mainittu allerginen kosketusihottuma, ärsytyskosketusihottuma sekä kosketusurtikaria. (Leino 1998:13, Lysdal 2012.) Märän, juuri hapetevärillä värjätyin hiuksen käsittely koetaan myös riskialttiiksi ja suositellaankin värjäyksen työjärjestyksen muuttamista niin, että hiukset leikataan ennen värjäystä (Lysdal 2012, Special issue of Spejlet 2009:6.) Kampaajilla esiintyy myös atooppista ihottumaa, joka on riski astman syntymiselle (Lysdal 2014) ja atooppista ihottumaa sairastavan kampaajan työstä poistumisen riski on kolminkertainen verrattuna esimerkiksi kaupan alan työntekijöihin (Leino 1998:15). Kampaajan työllä ja iho-oireilla on hyvin vahva yhteys ja iho-oireet ovat suurin syy alalta poistumiseen (Lysdal 2014).

Märkätyö tekee ihosta herkempää ja alttiimpaa muille reaktioille ja herkistymisille. Jo pelkkä hiusten pesu voi aiheuttaa ärsytysihottumaa tai allergista kosketusihottumaa. Työskennellessään kampaaja jatkaa usein pesun jälkeen hiusten leikkauksella, jolloin kädet eivät vielä kukaan kuivu. Hiusten leikkaus tehdään aluksi märkään hiukseen ja leikkaus tarkistetaan, kun hius on kuivattu. Ammatti-ihotautien määrä on kampaajilla ollut kasvussa jo 1980-luvun lopulta lähtien. (Leino 1998:5.)

6 Ekokampaajakoulutus

Ekokampaajakoulutuksesta tietoa antoivat haastattelun muodossa hiusalan ammatinopettaja sekä ekokampaajakouluttaja Mona Methner sekä opintosuunnittelija Hanna Kerman Fortbildningscentrum Prakticumista.

Ekokampaajakoulutus on täydennyskoulutus, joka on tarkoitettu jo valmiille, työelämässä oleville parturi-kampaajille, jotka haluavat laajentaa tietämystään ja osaamistaan. Koulutukseen on hakuajat tasaisin väliajoin. Hakijan tulee perustella tarpeensa koulutukselle sekä käydä henkilökohtaisessa haastattelussa koulutusta järjestävässä laitoksessa. Koulutukseen hyväksymisessä on erilaisia painotuksia alkavien vuosiryhmien välillä. Joillekin kursseille valitaan enemmän allergisia oireita saaneita kampaajia, kun taas toiselle kurssille otetaan enemmän esimerkiksi ekologisista lisäpalveluista kiinnostuneita kampaajia. (Kerman 2014.)

Ekokampaajakoulutuksen tarkoitus on laajentaa kampaajien näkökulmaa hiuskosmetiikasta. Ekokampaajaopiskelija saa koulutuksessa perustiedot kestävästä kehityksestä. Tätä sovelletaan omalla työpaikalla ja mietitään oman toiminnan ympäristövaikutusta sekä sen pienentämistä. Samalla tarjotaan asiakkaalle kestävämpi palvelu. Tuotteet ja raaka-aineet, joita ekokampaaja oppii käyttämään, ovat kaikki luonnosta peräisin. Niissä ei ole käytetty haitallisiksi havaittuja ainesosia. Jotta ekokampaaja osaa suositella sekä käyttää asiakkaalle oikeita tuotteita, on tuotetietoutteen perehdyttävä kunnolla. Ekokampaajakoulutuksessa tutkitaan erilaisia tuotteita. Käymällä läpi inci-listaa saadaan tuotteesta selville paljon. (Kerman 2014) Inci-lista on kosmeettisessa tuotteessa pakollinen lista tuotteen sisältämistä ainesosista, jossa määrät esitetään suurimmasta pitoisuudesta pienimpään.

”Kosmeettisen valmisteiden ainesosa merkitään pakkauksiin yhteisen nimistön, ns. INCI-nimien (International Nomenclature Cosmetic Ingredient) mukaan. Yhteinen nimistö mahdollistaa sen, että kaikissa jäsenvaltioissa aineet voidaan tunnistaa samalla nimellä. Siten kuluttajat voivat helposti havaita ne aineet, joita heitä on neuvottu välttämään (esimerkiksi allergian vuoksi) riippumatta siitä, missä Euroopan maassa he kosmeettisia valmisteita ostavat.” (Kuluttajavirasto 2006.)

FBC on kouluttanut ekokampaajia jo vuodesta 2003 asti. Pääasiallisena opettajana on toiminut Mona Mether. Mether on itse saanut koulutuksensa Ruotsissa Herbianissa, Östanåssa, jossa Kerstin Strömberg toimi hänen opettajanaan. Tämän jälkeen aloitettiin suunnittelu koulutusta varten Suomeen, yhteistyössä FBC:n kanssa. Mether on ollut ammatinopettajana Prakticumissa vuodesta 1999 lähtien ja ekokampaajakoulutus oli uusi suunta, jota haluttiin kehittää yhdessä. Koulutuksessa on Metherin luentojen lisäksi vierailevia luennoitsijoita sekä tiedonhaku itsenäisesti. Koulutus on pitkälti oppisopimuskoulutus ja jokaisella opiskelijalla on ohjaaja, jolta voi kysyä neuvoa työelämän tilanteissa. Näitä ohjaajia ovat jo valmiit ekokampaajat. Työkokonaisuuksia ovat intialainen päinhieronta, puhdistushoidot, energialeikkaus sekä kasvi-värjäys. Nämä kaikki työt voidaan toteuttaa asiakkaalle samalla käyntikerralla. Tavoitteena on kokonaisvaltainen hoitokokemus. (Mether 2014.)

Vuodesta 2003 lähtien ekokampaajia on valmistunut jo 199 FBC:sta. Koulutusta on ollut saatavilla vuoteen 2013 asti vain tässä pisteessä Helsingissä. Keväällä 2014 ensimmäinen ryhmä ekokampaajia valmistui Kuopiossa, Savon ammattikoulutuskuntayhtymästä (SAKKY). Mona Mether toimi opettajana myös tässä täydennyskoulutuksessa.

Ensimmäisen ja toisen koulutusryhmän välillä oli hieman yli vuosi, mutta tämän jälkeen koulutuksia on järjestetty vuoden välein vuoteen 2011 asti. Tällöin koulutusta lisättiin ja vuoden aikana alkoi kaksi koulutusta. Kysyntä oli niin suurta, että tarvittiin lisää paikkoja opiskelijoille. Ryhmien välillä oli erilaisia painotuksia. Toinen ryhmä opiskeli enemmän etäopiskeluna työpaikoilla oppisopimusohjaajan opastuksella. Lähiopiskelupäivinä käytiin uudet kokonaisuudet läpi ja harjoittelu tapahtui työpaikalla. Toisella ryhmällä oli enemmän lähiopetuspäiviä sekä töiden toteuttamista koululla. (Mether 2014.)

Ekokampaajakoulutus on muuttunut vuosien varrella paljon ja sisältöön ovat vaikuttaneet paljon itse ekokampaajat. Myös koulutukseen hakijoiden motiivit ovat muuttuneet. Ensimmäisissä ryhmissä opiskelijat olivat enemmän kampaajia, jotka noudattivat ekologista elämäntapaa monella elämänsä osa-alueella. Ekokampaajuus toi ekologisen ajattelun ja toiminnan työpaikalle. Toinen selvästi esille nouseva motivaattori oli yritystoiminnan kehittäminen. Monet hakijat toivoivat saavansa koulutuksen avulla kasvua liikevaihtoon. Ekokampaajilla tuntui olevan paljon töitä. Näillä kampaajilla ei ollut tarkoituksena niinkään kestävän kehityksen noudattaminen työpaikalla, vaan enemmänkin taloudellisen hyödyn saaminen ekotöillä. Ekokampaajina voivat itseään mainostaa vain tämän koulutuksen käyneet parturi-kampaajat. (Mether 2014.) Ekokampaajakoulutus antaa myös hiusalan perustutkintoa enemmän tietoa luonnon- ja kasvi-raaka-aineista kosmetiikassa (Partanen 2013:22, Kerman & Mether 2014).

Nykyään hakijoilla on Metherin mukaan erilaiset motiivit. Hakijat ovat huolissaan työurastaan allergisoitumisen ja herkistymisien takia. Toiset ovat jo saaneet oireita tuotteista tai jopa joutuneet jättäytymään pois työelämästä kun taas jotkut ovat hakeutuneet koulutukseen estääkseen herkistymisen ja jatkaakseen työuraansa mahdollisimman pitkään. Myös hiusalan ammattinopettajat ovat kiinnostuneita ja tähän mennessä heitä onkin valmistunut ekokampaajiksi jo 12. Kampaajat ovat perustelleet kurssille hakemista myös kuluttajien kysynnällä. Asiakkaat heidän liikkeissään kysyvät kasvivärejä ja kampaajat haluavat vastata kysyntään. (Kerman & Mether 2014.)

Koulutettavien ryhmien koko Prakticumissa on noin 14 henkilöä ja tämän kokoisia ryhmiä aloitetaan kaksi vuodessa. SAKKY:n kursseilla osallistujamäärä on 20 henkilöä. Tammikuussa 2015 alkaneessa ryhmässä opiskelevat kampaajat noudattavat 20 opintoviikon laajuista opinto-ohjelmaa. Aikaisemmin opinto-ohjelman laajuus on ollut 10 opintoviikkoa, joten sisältöä on muokattu. Tähän ryhmään pääsivät monet kampaajat, joilla on allergiataustaa sekä herkistymisiä. Monilla on työkyky vaakalaudalla. Metherin mukaan alkavalle ryhmälle on suunniteltu enemmän tuote-esittelyjä sekä inci -listojen tutkimista raaka-ainetietouden lisäksi. Jokaista osa-aluetta kurssilla on laajennettu. Tällöin päästään syventymään aiheeseen paremmin. (Mether 2014.)

Fortbildningscentrum Prakticum aloitti marraskuussa 2014 uutena kokonaisuutena ekokosmetologin täydennyskoulutuksen kosmetologeille SKY -opistolla. Opettajana toimii kosmetologi Elina Taavitsainen. Myös Kuopiossa SAKKY:ssä on aloitettu ekokosmetologikoulutus elokuussa 2014. Tämä kertoo omalta osaltaan, miten paljon ekopalveluita kysytään.

6.1 Ekologiset koulutukset kampaajille Euroopassa

Euroopassa on muutamia instansseja, jotka järjestävät ekologista koulutusta kampaajille. Ruotsissa Axelsons Gymnastiska institut järjestää esimerkiksi hierontakoulutusta, mutta valikoimiin kuuluu myös ekokampaajan (ekofrisör) koulutus. Koulutuksen sisältö poikkeaa hieman toisesta ruotsalaisesta tahosta, Herbianista, jossa Kerstin Strömberg opettaa ekokampaajia. Herbianin koulutus on lähinnä suomalaista ekokampaajan koulutusta tällä hetkellä. Tanskassa on kehitetty Grön Frisör -konsepti kampaajille. Tämän koulutuksen käyneet kampaajat voivat toimia samannimisen ketjun kampaamoissa. Ketjun liikkeissä ei käytetä eniten allergisoivia tuotteita tai raaka-aineita ja tuotelistat voi jopa kuluttaja tarkistaa internetsivuilta välttääkseen mahdollisen allergeenin. Itävaltalainen Culum Natura kouluttaa kampaajia myös ekologisten tuotteiden käyttöön. Heillä on omat sarjansa hiusten ja ihon hoitoon. Koulutuksia järjestetään myös Saksassa tilanteen mukaan. Tämä koulutus perustuu enemmän tuotetuntemukseen ja koulutuksen saanut kampaaja voi toimia ketjun liikkeissä eco-hairstylist -nimikkeellä. (Axelsons, Herbian, Culum Natura.)

Sustainable hair on pohjoismainen projekti, jonka tavoitteena on yhtenäistää kestävä kehityksen periaatteita hiusalalla. Yhteistyökumppanit ovat Tanskasta, Suomesta, Norjasta, Ruotsista sekä Islannista. Projektista tehtiin e-kirja, joka toimii oppaana kestäväan kehitykseen hiusalalla. Kirjasta löytyy ekokoulutuksen kriteerit sekä eri tasot, joilla kestävä kehitystä voi toteuttaa. Kirjassa on myös ohjeita erilaisten ekologisten hiushoitojen toteuttamiseen sekä intialaisen päänhieronnan tekemiseen vaiheittain. Tarkoituksena on tuoda kampaajille helppo tapa tutustua ekologiin hiusten hoitoihin ja ympäristöystävälliseen tapaan toimia. (Harf 2015:2-5, Sustainable hair 2013.)

6.2 Ekokampaajan OPS

Ekokampaajat opiskelevat neljä eri opintokokonaisuutta (Liite 3). Niitä ovat hiusten hoito, kasvivärjäys, energialeikkaus sekä kehitystyö. Hiusten hoito-kokonaisuuteen kuuluvat erilaiset luonnonaineet, kuten savi tai eteeriset öljyt sekä niillä toteutetut hoidot. Käydään myös läpi eri sertifiointitahoja ja -kriteereitä vertaillen eri tuotteita. Intialainen päänhieronta on merkityksellinen osa hoitoa, jolla rentoutetaan asiakkaan keho ja mieli. Päänhieronta tekee hoidosta hemmottelevan sekä myös kokonaisvaltaisen kokemuksen asiakkaalle. Hoitokokonaisuudessa on jotakin kaikille aisteille. Opintokokonaisuudessa käydään myös läpi hiuspohjan analyysi mikrokameralla sekä eri puhdistuskuurien vaikutukset hiuspohjaan ja hiuksiin. Hiusten hoitoon liittyvät myös vahvasti kestävä kehitys sekä lainsäädäntö.

Kasvivärjäyksen kokonaisuus pitää sisällään monta eri osaa, kuten värien osat, alkuperä, tuotantotapa, vaikutus ympäristöön ja terveyteen sekä kasvivärjäyksen kehittäminen. Kasvivärejä verrataan synteettisiin, perinteisiin kampaamoväreihin ja mietitään käyttömahdollisuuksia sekä rajoituksia. Asiakasanalyysin tekeminen on hyvin tärkeää. Asiakkaalle sopivia värejä suunnitellaan ja opetellaan erilaisten yrttien vaikutukset värissä sekä ymmärretään yrtin hoitava vaikutus. Kasviväreillä voidaan myös hoitaa hiusta, joten hoitovärjäykset kuuluvat myös tähän kokonaisuuteen.

Energialeikkaus on kokonaisvaltainen hiustenleikkaus, joka toteutetaan intialaisen päänhieronnan kanssa. Hieronnassa käytetään usein öljyä, joten pohjaöljyjen sekä eteeristen öljyjen tunteminen kuuluu kokonaisuuteen. Pohjaöljyjä voivat olla esimerkiksi manteli-, jojoba- tai arganöljy. Energialeikkaus on teknisesti erittäin tarkka leikkaus, jossa kaikki kehä- ja muoto- linjat yhdistyvät toisiinsa tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Kehälinjoja ei rikota tai ohenneta, vaan tarkoituksena on saada leikkaus sopimaan ilman näitä elementtejä.

Kehitystyössä keskitytään uusien palvelukokonaisuuksien suunnitteluun ja markkinointiin sekä mietitään yritystoimintaa kehittävää toimintaa jokaisen omalle kohdalle. Kehitystyön on tar-

koitus antaa opiskelijalle jokin uusi oivallus omasta työskentelystä ja sen markkinoinnista. Kehitystyöt esitellään ryhmälle ja jokaisella työllä on opponentti. Kehitystyön on tarkoitus saada aikaan keskustelua ja itsearviointia oppimisesta sekä innostusta tiedonhakuun tulevaisuudessa. Opiskelija voi itse valita kehitystyön aiheen ja monet tekevätkin työn liittyen omaan työpaikkaansa tai kiinnostuksensa kohteeseen. Esityksen lisäksi työhön tehdään myös kirjallinen osuus.

6.3 Kestävä kehitys keskeistä ekokamppaajan koulutuksessa

Hiusalan perustutkinnossa kestävä kehitys on mainittu osana ympäristöosaamisen osaamistavoitteita. Perustutkinnon arviointiperusteissa mainitaan kierrätys omalla alalla, lainsäädäntö, tuotteiden elinkaaren hahmottaminen, energiatehokkuuden huomioiminen sekä oman toiminnan ympäristövaikutukset. (Opetushallitus C 2014.) Nämä ovat osana tutkintoa ja tavoitteena on ammattitaidon saavuttaminen. Kestävä kehitys on pieni osansa koulutuksesta. Ekokamppaajan koulutuksessa toimintaa ohjaa kestävä kehitys. Opiskelijoita kannustetaan muuttamaan työskentelytapojaan sekä työskentely-ympäristöään kestävän kehityksen periaatteiden mukaiseksi sekä huomioimaan, mihin kaikkeen omalla toiminnallaan voi vaikuttaa sekä omaksumaan elinikäisen oppimisen taidot. (Mether 2014.)

Ekokamppaajaopiskelija opiskelee syvemmin raaka-aineiden sekä pakkausmateriaalien vaikutuksia ympäristöön. Myös kierrätykseen perehdytään syvemmin. Hiusalan kosmetiikkavalmisteen matkaa valmistuksesta lopullisen pakkauksen hävittämiseen seurataan oppimistehtävissä sekä mietitään, mitä voitaisiin tehdä toisin. Ekokamppaajaopiskelija vertailee erilaisia tuotteita inci-listojen perusteella kestävän kehityksen näkökulmasta. Varsinkin värivalmisteiden erojen vertailu kuuluu koulutuksen oppimistehtäviin ja ekokamppaajaopiskelijan tuleekin erottaa kestävän kehityksen mukaiset valmisteet tavallisista. Luonnonvarojen säästäminen on myös avainasemassa. Ekokamppaajaopiskelija pyrkii käyttämään kestäviä materiaaleja toiminnassaan. Myös veden käyttö huomioidaan ja turhaa sähkön käyttöä pyritään vähentämään. (Mether 2014.)

7 Hiusalan jatkokoulutus

7.1 Hiusalan ammattitutkinto (AT)

Hiusalan ammattitutkinto on näyttötutkinto, jossa kaikki arvioitavat osa-alueet arvioidaan erikseen kolmikantaisesti, mikä tarkoittaa koulutuksen järjestäjää, yrittäjää tai työnantajaa sekä työntekijää. Arvioinnin kohteet on lueteltu ammattitaitovaatimuksissa, samoin arvioinnin kriteerit. Arvioinnissa käytetään yleensä laadullisia arviointimenetelmiä ja lopullisen osaamisen tunnustamisen tekee tutkintotoimikunta. Opiskelija voi saada suoritetusta näyttötutkin-

nosta ammattikirjan, joka on maksullinen. Hiusalan ammattitutkinnon voi suorittaa henkilö, jolla on alan peruskoulutus tai muutoin sitä vastaavat tiedot sekä taidot alalta. Hiusalan ammattitutkinto muodostuu pakollisista sekä valinnaisista tutkinnon osista. Pakollisia kokonaisuuksia on kaksi ja valinnaisia kokonaisuuksia viisi. (Opetushallitus B 2012.)

”Hiusalan ammattitutkinto

Pakolliset tutkinnon osat

- Hiuspalvelukokonaisuuden toteuttaminen
- Hiusalan palveluympäristössä toimiminen

Valinnaiset tutkinnon osat, joista on valittava 2 osaa

- Hiusalan tilaustyön toteuttaminen
  - Hiusalan yritystoiminnan ja asiakkuuksien kehittäminen
  - Hiusalan tuote-esittelijänä tai myyntityössä toimiminen
  - Hiusalan kilpailijana toimiminen
  - Valinnainen tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta”
- (Opetushallitus B 2012.)

Hiusalan ammattitutkinnon suorittajan tulee osata kaikissa tutkinnon osissa suunnitella, toteuttaa ja arvioida työskentelyään sekä kehittää osaamistaan työelämän tilanteissa. Uuden, ajankohtaisen tiedon hankintaan kannustetaan ja sitä tulisi hankkia myös kansainvälisistä lähteistä. Asiakaslähtöisyys on yksi arviointiperusteista ja se kulkee mukana kaikissa kokonaisuuksissa. Tutkinnon suorittajan tulee myös voida arvioida omaa toimintaansa kestävän kehityksen näkökulmasta. Hiusalan palvelukokonaisuuksia tulee voida kehittää ja ennen kaikkea nähdä kehitysmahdollisuudet, toimien eettisesti sekä kosmetiikkaa koskevan lainsäädännön mukaisesti. Hiusalaa koskee muun muassa laki kosmeettisista valmisteista. Tutkinnon suorittajan tulee hallita turvalliset työskentelytavat ja huomioida työympäristön turvallisuus. Myös hiusalaan liittyvät työsuojelumääräykset on hallittava. (Opetushallitus B 2012.)

Hiusalan ammattitutkinnon valinnaiset osat pitävät sisällään erilaisia hiusalaan liittyviä tehtäviä. Tutkinnon suorittaja voi valita näistä vaihtoehdoista itseään eniten kiinnostavat osat ja keskittyä niihin. Lähtökohtaisesti tutkinnon suorittajan tulee osata suunnitella palvelu, markkinoida sitä oikeaksi katsomalleen kohderyhmälle, toteuttaa palvelu ja arvioida kehitystään rakentavasti sekä nähdä kehitysmahdollisuudet. Täten kaikkien hiusalan ammattitutkintoa suorittavien ei tarvitse läpäistä esimerkiksi Hiusalan kilpailijana toimimisen kokonaisuutta, jos mielenkiinnon kohteet ovat enemmän tilaustyön toteuttamisessa tai myyntityössä. Hiusalan ammattitutkinnon suorittaja osaa myös hahmottaa tutkinnon eri osa-alueissa käytettävien materiaalien ja ajan vaikutukset yritystoimintaan ja kehittää sitä. Hiusalan ammattitutkinnon

suorittaneen työskentelyä ohjaa ammattimaisuus kaikessa toiminnassa sekä asiakaslähtöisyys. (Opetushallitus B 2012.) Hiusalan ammattitutkintoja suoritetaan vuosittain vain yhdestä kolmeen kappaletta (Lamminranta 2015).

”Tutkinnon suorittaneella on hyvät valmiudet toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana, yrittäjänä ja yrityksen työntekijänä. Tutkinnon suorittanut voi työskennellä hius- ja kauneusalan yritysten lisäksi lähialojen kuten palvelu-, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alojen yrityksissä tai organisaatioissa hiusalan tehtävissä. Hiusalan ammattitutkinnon suorittanut voi toimia myös vastuu-, ohjaus-, perehdytys-, koulutus-, myynti- ja konsultointitehtävissä.” (Opetushallitus B 2012.)

7.2 Hiusalan erikoisammattitutkinto (EAT)

Hiusalan erikoisammattitutkinto on näyttötutkinto, jonka jokainen osio arvioidaan erikseen. Ammattitaitovaatimuksissa määritellään alan ydinosaaminen ja tähän perustuvat arviointimenetelmät ja -kriteerit. Ammattitaito todennetaan oikeissa työelämän toimissa ja arviointiin käytetään pääsääntöisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Aiemman osaamisen tunnustamista käytetään myös hyväksi. Hiusalan erikoisammattitutkinnon suorittajalle annetaan myös mahdollisuus itsearviointiin ammattitaitoa arvioitaessa. Näyttötutkinnon arvioijat ovat työelämässä olevia näyttötutkinnon alan ammattilaisia. Arviointi on kolmikantainen. Näyttötutkinnon suoritettuaan opiskelija voi saada ammattikirjan, joka on maksullinen. (Opetushallitus A 2012.)

Hiusalan erikoisammattitutkinto on laajempi, kuin alan ammattitutkinto ja kuka tahansa hiusalalla toimiva voi suorittaa erikoisammattitutkinnon. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan taidot hiusalan vaativimmissa ja keskeisimmissä tehtävissä ja valinnaisten tutkinnonosien avulla kehittyminen osa-alueilla, jotka valinnaisista eniten kiinnostavat. Pakollisia tutkinnon osia on kolme, joiden lisäksi tutkinnon suorittaja valitsee valinnaisista tutkinnon osista kaksi tutkinnon osaa mielenkiintonsa mukaan. (Opetushallitus A 2012.)

”Hiusalan erikoisammattitutkinto

Pakolliset tutkinnon osat

- Hiusalan palvelujen tuotteistaminen
- Hiusalan mestarintyön toteuttaminen
- Hiusalan asiantuntijana toimiminen

Valinnaiset tutkinnon osat, joista on valittava 2 osaa

- Hiusalan yritystoiminnan kehittäminen

- Hiusalan kouluttajana tai ohjaajana toimiminen
  - Hiusalan kilpailuvalmentajana toimiminen
  - Tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta”
- (Opetushallitus A 2012.)

Hiusalan erikoisammattitutkinnon suorittajan tulee osata mukautua uusiin tilanteisiin työelämässä sekä ottaa käyttöön uusia toimintatapoja tarpeen vaatiessa. Tutkinnon suorittajan tulee osata suunnitella, markkinoida ja toteuttaa palvelu tai projekti työelämässä ja arvioida onnistumistaan sekä kehittymistään. Hiusalan erikoisammattitutkinnon suorittaja suorittaa myös niin sanotun mestarin työn osoituksena taidoistaan. Tässä osassa tietoa tulee osata hakea kansallisista ja kansainvälisistä lähteistä sekä suunnitella ja toteuttaa työ huomioiden käytettävä aika ja materiaalit sekä turvallinen työskentely-ympäristö ja kosmetiikkalainsäädäntö. Tutkinnon suorittaja osaa myös ottaa ekologiset toimintatavat huomioon toiminnassaan. Oma arviointi ja palvelukokonaisuuksien kehittäminen ovat keskeisiä tekijöitä arvioinnissa. Hiusalan ammattitutkinnosta poiketen, erikoisammattitutkinto antaa valmiudet esimiestyöhön ja koordinointiin. Johtaminen kuuluu keskeisesti hiusalan asiantuntijana toimimiseen liiketoiminnan osaamisen ohella. Toimintaa tulee myös osata kehittää kestävä kehityksen näkökulmasta. (Opetushallitus A 2012.)

Valinnaiset tutkinnon osat hiusalan erikoisammattitutkinnossa antavat valmiuksia tutkinnon suorittajan omaan mielenkiintoon perustuen. Valinnaisista tutkinnon osista valitaan kaksi osaa, joihin keskitytään. Valinnaiset tutkinnon osat kehittävät johtamistaitoja ja valmistavat mahdolliseen esimiestyöhön tai kouluttajan toimenkuvaan. Tutkinnon suorittajan tulee osata kehittää toimintaa ja kannustaa työyhteisön muita jäseniä. Hiusalan erikoisammattitutkinnon suorittanut henkilö osaa tuotteistaa ja markkinoida palveluja ja työskentelyssä näkyvät erikoisosaaminen sekä vahva käsityöosaaminen. (Opetushallitus A 2012.) Hiusalan erikoisammattitutkintoja suoritetaan vuosittain vain hieman alle kymmenen kappaletta (Lamminranta 2015).

8 Tutkimus

Tutkimus ekokampaajan koulutuksen tarpeellisuudesta tehtiin yhteistyössä Fortbildningscentrum Praktikumin kanssa. Tutkimuksen tarkoituksena oli todentaa ekokampaajakoulutuksen hyödyllisyys ja tarve sekä kartoittaa mielipiteitä koulutuksesta. Ekokampaajakoulutus on täydennyskoulutus tällä hetkellä, mutta ehkä jatkossa siitä saadaan osa ammattitutkintoa. Tämän tutkimuksen tulokset tulevat osaksi tutkintohakemusta, jota on koottu FBC:n, SAKKY:n ja Omnian tahoilta kesästä 2014 asti.

8.1 Tutkimushenkilöiden valinta

Tutkimushenkilöt valittiin yhteistyössä yhteistyökumppani FBC:n kanssa. Tutkimuksessa haluttiin kysyä mahdollisimman erilaisten ekokampaajien mielipiteitä ja kokemuksia. Tästä johtuen jokaisella tutkimushenkilöllä on hieman erilainen tausta ja erilainen liikeidea kampaamossaan. Jotkut tutkimushenkilöt toteuttavat ekokampaajan palveluita lisäpalveluiden ominaisuudessa työpaikallaan, kun taas toisilla konsepti on toteutettu täysin ekokampaajan ideologian mukaan, jolloin synteettisiä värejä ei käytetä ollenkaan ja kaikki hoito- ja viimeistelytuotteet ovat pelkästään luonnonkosmetiikkaa. Tutkimushenkilöt ovat myös eri puolilta Suomea. Tutkimuksessa on myös mukana kolme ekokampaajaopiskelijaa ammattilaisten lisäksi, jotta saataisiin myös opinnot aloittaneen parturi-kampaajan mielipiteitä.

8.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Kvalitatiivinen tutkimus toteutettiin lomakkeella, joka lähetettiin sähköpostitse tutkimushenkilöille. Ammattilaisille (Liite 1) ja opiskelijoille (Liite 2) oli omat lomakkeensa. Tutkimushenkilöille soitettiin ensin henkilökohtaisesti ja kysyttiin lupaa tutkimuksen lähettämiseen. Kysymykset kirjoitettiin suoraan sähköpostiin liitteen sijaan. Todettiin, että tämä olisi helpoin tapa tutkimushenkilöiden kannalta. Kysymyksiin vastattiin joko suoraan kysymyksen alle tai numeroiden ne kaikkien kysymysten alle. Tämän jälkeen sähköposti lähetettiin vastauksena takaisin. Lomakkeet lähetettiin viikolla 42 tutkimushenkilöille ja vastausaikaa annettiin viikon 48 loppuun saakka. Tutkimuslomake lähetettiin kahdeksalle ekokampaajalle ja kolmelle ekokampaajaopiskelijalle. Marraskuun loppuun mennessä opiskelijat olivat kaikki vastanneet kyselyyn. Ekokampaajista kuusi kahdeksasta vastasi. Lainatuissa kommentteissa kieliasua on korjattu tutkimushenkilöiden anonymiteetin suojaamiseksi.

8.3 Tutkimustulokset Ekokampaajat

Ikä ja koulutustausta

Kyselyyn vastanneet ammattilaiset olivat kaikki yli 40-vuotiaita. Kaikki olivat toimineet yrittäjänä suurimman osan työvuosistaan. Kaksi ammattilaisista ilmoitti omaavansa myös toisen ammatin (kosmetologi ja ravintolatarjoilija), mutta he työskentelevät kampaajan ammatissa tällä hetkellä. Ekokampaajat ovat valmistuneet vuosina 2003, 2008, 2010, kaksi ekokampaajaa vuonna 2012 ja 2013. Kaikki heistä ovat jatkaneet toimintaansa ekokampaajana koulutuksen jälkeen.

Hakeutuminen koulutukseen

Monelle ammattilaiselle ekokampaajuuksi oli ainoa vaihtoehto alalla jatkamiseen. Allergiaoireet alkoivat häiritä työskentelyä ja ne ammattilaiset, joilla ei allergiaoireita vielä ollut, olivat huolissaan niiden mahdollisuudesta. Tavallisten kampaamotuotteiden haitallisten kemikaalien kuorma on alkanut mietityttää ammattilaisia. Kampaajan ammatti koettiin myös rakkaaksi ja arvokkaaksi, jonka vuoksi siihen haluttiin palata ehkä vuosien poissaolon jälkeen. Poissaolon syynä olivat useimmiten allergiaoireet, jotka estivät työskentelyn alalla. Ekokampaajan koulutus antoi uuden suunnan työskentelyyn sekä uusia arvoja, ideoita ja haasteita. Erään ekokampaajan mukaan työskentelyyn haluttiin jotakin uutta, uusi palvelu tai palvelumuoto.

”Kokemukseni normaalista parturi-kampaajan työstä tulivat liian tutuiksi, halusin todella jotain uutta ja sainkin!”

”Ekokoulutus vastaa omia arvojani, aineiden turvallisuus itselle sekä ympäristölle (verrattuna tavanomaisiin tuotteisiin). Aloin saada allergisia oireita esimerkiksi permanenttiaineista.”

Monelle kampaajalle ekologiset arvot olivat tärkeitä jo ennen koulutusta ja ekokampaajan koulutus laajensi tietämystä myös työpaikalle. Ekokampaajan työ pohjautuu asiakkaan luontaisen kauneuden korostamiseen luontoa kunnioittaen. Tämän seikan korostaminen on tuonut monelle työhön uuden ulottuvuuden. Usein kampaajan lisäpalveluina nähdään rakennekynnet tai kestoriipset, mutta ekokampaajan palvelut ovat myös oiva lisäpalvelu kampaamoon. Kysyttäessä ammattilaisilta, miksi he hakeutuivat koulutukseen, voidaan vastauksista päätellä, että koulutus tuntui tarjoavan enemmän tietoa tärkeäksi koetun kestävän kehityksen periaatteista sekä turvallisemmasta tavasta työskennellä, kuin muut tähän asti käydyt koulutukset tai kursit. Ekokampaajakoulutus todettiin myös hyväksi tavaksi päivittää osaamista uusilla palveluilla, jolloin se toi työskentelyyn uusia tapoja. Ekologisuus ei välttämättä tässä tapauksessa ole se oleellisin asia, vaan uuden oppiminen ja palvelutarjonnan laajentaminen.

Mikä on muuttunut

Kysyttäessä ammattilaisilta, miten ekokampaajuuksi on vaikuttanut työskentelyyn, on vastauskirjo laaja ja positiivinen. Esille nousee vahvasti asiakkaiden kasvava kiinnostus luonnokosmetiikkaa kohtaan ja ekokampaajan palveluita kohtaan. Pelkän värjäämisen ja leikkaamisen lisäksi hoitopalvelut ovat nousseet selkeäksi suosikiksi. Hiusten ja hiuspohjan hoitojen määrä liiketyöskentelyssä on kasvanut. Ekokampaajalta myös kysytään herkemmin hiusten värjäyksen riskeistä eri elämänvaiheissa. Monet ovat vastanneet kysymyksiin liittyen hiusten värjäämiseen tavallisilla synteettisillä väreillä raskausaikana.

Koulutuksen myötä tietämys tuotteista on kasvanut ja markkinointiväittämiä kyseenalaistetaan useammin kuin ennen. Työtavat ovat myös muuttuneet ja entinen kiireinen työrytmi on rauhoittunut. Kun siihen lisätään liiketilassa parantunut sisäilman laatu, ovat monella stressitasot laskeneet ja kampaajat voivat paremmin. Sisäilman laatu huoletti kampaajia ja se koettiin erittäin tärkeäksi asiaksi kampaamossa. Kasvivärien eduksi kerrottiin järkevät, suuremmat pakkauskoot, jolloin pakkausjätettä ei synny suuria määriä. Huuhdeltaessa kasviväriä viemäriin joutuu vain vettä ja kasvijauhetta.

”Olen vähentänyt synteettisten värien ja lakkojen käyttöä, jonka vuoksi hengitystie-oireet ovat lieventyneet ja muun muassa hajuasti on palautunut. Kävin tapaamassa entistä kollegaa hänen kampaamossaan, jossa käytetään synteettisiä aineita ja jostakin syystä minulta meinasi ääni hävitä. Onko siellä ilmanvaihto kunnossa?”

Ekokampaajat kiinnittävät huomiota kestävään kehitykseen monella toimintansa osa-alueella. Kampaaja käyttää normaalisti työpäivänsä aikana useamman tuubin väriä värjätessään asiakkaiden hiuksia. Itse pakkauksista tulee paljon jätettä, mutta myös ympäristö kuormittuu huuhteluvesien joutuessa viemäreihin ja sieltä eteenpäin.

Koulutuksen hyödyistä mainittiin myös työvuosien lisääntyminen. Se, että voi edelleen tehdä töitä samalla rakastamallaan alalla merkitsi paljon kampaajille. Tiedon lisääntyessä lisääntyi myös erään kampaajan kuvaama henkinen stressi, sillä kaikkia asioita ei voi kerralla muuttaa. Lista asioista, joihin vielä voisi vaikuttaa, pyörii mielessä monella ammattilaisella. Kyselyyn vastanneista muutama kertoi, että toteuttaakseen ekopalveluita asiakkaille, oli heidän perustettava oma liike, ekologisemmalle palvelupohjalle sekä arvoille. Kaikki kampaajat edellisissä työpaikoissa eivät näistä palveluista pitäneet. Uudet liikkeet ovat menestyneet hyvin ja asiakkaiden vastaanotto on ollut hyvä. Toisaalta ekokampaajat kokevat, että monet kollegat ovat pienin askelin kiinnostuneet ekokampaajan palveluista ja yhä useampi harkitsee koulutukseen hakeutumista huomattuaan lisääntyvät asiakasvirrat ekokampaajien ovilla. Ekokampajakoulutus siis jakaa ammattilaisia kahteen leiriin. Jotkut parturi-kampaajat eivät halua edes harkita ekokampajakoulutusta. Siksi on hyvä, että koulutus on vapaaehtoinen.

Vaikutus liikevaihtoon

Kyselyyn vastanneiden ekokampaajien mukaan ekopalveluilla on ollut liikevaihtoa lisäävä vaikutus. Tuotevaraston arvo on laskenut, kun pienemmästä määrästä tuotteita saadaan muokattua monia eri palveluita. Liikevaihdon kasvuun on vaikuttanut ennen kaikkea suurempi työ- ja asiakasmäärä. Ei siis voida sanoa, että ekopalvelut olisivat tuottavampia, vaan että kysyntä on suurta. Listoille on jonoa paikkakunnilla, joilla ekokampaajia on vain muutama. Näillä eko-

kampaajilla tulotaso on vastausten perusteella riittävä. Kasviväreissä on myös pidemmät vaikutusajat ja sitä on hyödynnetty hyvin. Asiakastöitä tehdään toisissa liikkeissä limittäin, koska vaikutusaika on yksi tunti. Tässä ajassa ehtii erään ekokampaajan mukaan tehdä esimerkiksi yhden leikkauksen tai levittää toiselle asiakkaalle värin. Tämä mahdollistaa suuremman asiakasmäärän yhdelle päivälle, jolloin tulokin kasvaa. Myös median huomio on auttanut liikkeitä alkuun. Voidaan siis sanoa, että mediakin on ollut osaltaan mukana auttamassa ekokampaajia pärjäämään.

”Jos mietin liikevaihtoa ja sen muuttumista esimerkiksi yhden päivän ajalta, olen voinut ottaa leikkauksia kasvivärin vaikutuksen ajalla, tai olen ottanut toisen, lyhyen värikäsittelyn samaan aikaan, jolloin olen voinut tehdä työt limittäin häiritsemättä asiakkaita. Myös ns. ”take away” - kasvivärit ovat mahdollistaneet lomittain asiakkaiden ottamisen, koska leikkaan kaksoisvärin pesun jälkeen ja pakkaan asiakkaan kotiin ja sillä aikaa on toinen asiakas ollut värin vaikutusajalla. Siihen nähden kasvivärjäämisen pidemmät vaikutusajat ovat olleet ennemminkin liikevaihtoa kasvattava uusi toimintatapa.”

Koulutuksen epäkohdat

Ammattilaiset kaipaavat enemmän näkökulmia ja mielipiteitä opetukseen. Tällä hetkellä erään ekokampaajan mukaan tulisi olla enemmän alan ammattilaisia kehittämässä koulutusta. Asioita katsottaisiin eri asemista. Myös selkeää rakennetta koulutukseen toivottiin sekä ajankohtaisen tiedon hankkimista. Asiakastöiden analysointia harjoitteluvaiheessa toivottiin lisää. Ryhmässä voisi tulla hyviä ideoita sekä apuja muille opiskelijoille. Erilaisten hiuspohjan ongelmien analysointi oli erityisesti toivottua. Myös näiden asiakastapausten seuranta olisi ollut hedelmällistä ja se tuntui jäävän vähemmälle lähijaksolla.

”Ehkä enemmän voisi olla kirjallisia pohdintoja liiketyön asiakkaista, joita opiskelija kentällä tekisi. Asiakkailta on paljon erilaisia ongelmia hiuspohjassa, stressiä ja allergioita, joista voisi tehdä opiskeluaikoina asiakaskorttipohjaisia seurantoja kotihoidot mukaan lukien. Niistä oppisi paljon ja niitä voisi purkaa yhdessä ohjaajan kanssa.”

Ekokampaajat kaipasivat selkeästi tietoa ja näkökulmia useammilta ammattilaisilta. Harjoitustöiden analysointi sekä lopputulosten pohdinta olisi hedelmällisempää jos siihen olisi käytettävissä apuna useampia ammattilaisia. Ehkä ammattilaisten vierailu työskentelytunneilla voisi olla hyvä apu opiskelijoille. Tällöin näkökulmia tulisi enemmän.

Parasta koulutuksessa

Kaiken kaikkiaan ekokampaajat kokevat koulutuksen mielenkiintoisena ja antoisana kokonaisuutena, josta on ollut hyötyä työelämässä. Koulutus on myös avartanut ajatuksia. Teoria- luennot sekä käytännön työt koululla tukivat toisiaan. Koska koulutus järjestetään osaksi koululla ja suurimmaksi osaksi työpaikoilla, lähipäivien merkitystä korostettiin paljon. Opiskeluryhmän tuki ja mahdollisuus vertailla kokemuksia muiden ammattilaisten kanssa oli antoisaa. Moni ekokampaaja mainitsi kasvivärjäyksen sekä puhdistushoidot koulutuksen parhaimmaksi osaksi. Näitä töitä on myös työelämässä kysytty eniten. Eräs ekokampaaja myös kuvaili koulutusta osaksi omaa henkistä kasvua. Koulutus siis herätti kysymään uusia kysymyksiä sekä lisäsi uteliaisuutta. Ekokampaajat olivat myös yksimielisiä siitä, että saivat koulutukselta mitä kaipasivat eli vaihtelua ja uusia palveluja työpaikalle. Yrttitietous oli myös asia, joka sai paljon kannatusta ja asiasta halutaan tietää lisää. Ryhmän tuki myös antoi tunteen, että on oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Opiskeluryhmä muotoutui melko tiiviiksi ja keskustelut olivat hyvin intensiivisiä ja antoisia.

”Oli alusta lähtien se tunnelma. Vahva tunne siitä, että on oikeassa paikassa oikeiden ihmisten kanssa. Se oli ainutlaatuinen tunne, että voin saada alalle juuri sitä mitä olen kaivannut.”

Asiakkaiden suhtautuminen uusiin palveluihin

Ekokampaajien mukaan asiakaskunta on joissakin liikkeissä hieman vaihtunut ja toisissa pysynyt hyvinkin samanlaisena. Ekokampaajat, jotka siirtyivät koulutuksen jälkeen käyttämään vain kasvivärejä, huomasivat pientä muutosta asiakkaissaan. Jotkut asiakkaat jäivät pois sanomatta mitään syytä. Syitä voi vain spekuloida. Eräs ekokampaaja aavisteli syiksi palvelun kokonaisajan pituutta tai palvelukonseptin muutosta asiakkaan näkökulmasta. Ehkä nämä asiakkaat eivät halunneet viettää kampaajalla 30-60 minuuttia enemmän aikaa kuin normaalisti. Joidenkin asiakkaiden mielestä myös tuoksut vaivasivat. Asiakkaat ovat tottuneet perinteisen kosmetiikan tuoksuihin.

Suurin osa kommenteista koskien asiakaskuntaa oli positiivista. Monet ekohenkiset ihmiset löysivät palvelut helposti. Ekologisuuteen huomiota kiinnittävät ihmiset tarkastelevat uusia tämän suuntaisia palveluita hieman eri tavalla ja tarttuvat tilaisuuteen. Ekokampaajan palveluita etsivät asiakkaat, jotka haluavat jotakin muuta hiustenlaiton lisäksi. Tällaisista erilaisista tekijöistä intialainen päinhieronta on yksi. Myös kiireetön ilmapiiri ja tunnelma tekevät kokemuksesta erilaisen.

”Asiakkaat ovat suhtautuneet hienosti alusta lähtien ja ovat kiinnostuneita palveluista. Asiakkaat tuntevat jonkun, jolla on esimerkiksi psoriasis ja lähettävät hänet lah-

jakortin kera hiuspohjan hoitoon, vaihtavat kokonaan kasviväriin, raskaana ollessaan voivat saada vaihtoehtoisen värin miettiessään kemikaalikuormaa, kyselevät ekologisista tuotteista.”

Risut ja ruusut

Tutkimukseen osallistuneet ekokamppaajat olivat kaikki sitä mieltä, että koulutus on ollut mielenkiintoinen ja hyödyllinen. Muutamat toivoivat jatkokoulutusmahdollisuutta sekä parempaa verkostoitumista koulutuksen jälkeen. Tässä valmiilla ekokamppaajilla on oltava itsellään aktiivinen rooli. Vaikka koulutuksessa tuleekin opiskeltavaksi paljon materiaalia, on ammattilaistenkin mielestä ehdottoman tärkeää kannustaa opiskelijoita kokeilemaan ja hankkimaan tietoa itse. Tietoa on kuitenkin koko ajan enemmän ja enemmän saatavilla verkossa.

”Opiskelijoille pitää painottaa enemmän omaehtoisen opiskelun tärkeyttä. Koulutus antaa pohjan, mutta se ei riitä. Pitää lukea, tutkia ja testata todella paljon!”

8.4 Tutkimustulokset Ekokamppaajaopiskelijat

Ikä, koulutustausta sekä työkokemus

Ekokamppaajaopiskelijat olivat iältään 32, 36, ja 48 vuotta. Kaikilla oli ammatillinen peruskoulutus hankittuna vuosia ennen ekokamppajakoulutukseen hakeutumista. Työkokemusta hiusalalla vastaajille oli kertynyt 9-25 vuotta. Yhdellä vastaajalla työskentely alalla oli osaaikaista vuodesta 2012 lähtien rintasyövän takia. Vastaajilla oli myös muita ammatteja, kuten meikkaaja ja pukuompelija, mutta he olivat kuitenkin työskennelleet hiusalalla pääsääntöisesti.

Mistä tietoa koulutuksesta

Tieto kulkeutui kollegoilta vastaajille ja lisätietoa ja tarkempia aikatauluja löytyi internetistä FBC:n nettisivuilta. Myös FBC:n markkinointitilaisuudet olivat kiinnostaneet ja niistä saatiin tietoa koulutuksesta. Myös media on vaikuttanut koulutuksesta tiedottamiseen. Televisiossa esitetty lyhyt ohjelma Länsi-Suomessa sijaitsevasta ekokamppaamosta oli kiinnittänyt huomiota ja mielenkiinto koulutukseen oli syntynyt. Eräs vastaaja oli myös käynyt ekokamppaajalla asiakkaana kysymässä tietoja opiskelusta.

”Paikallislehdessämme oli haastattelu ekokamppaajasta, joka oli avannut liikkeen Poriin ja tilasin heti itselleni ajan. Tämän käsittelyn jälkeen ja juteltuani kamppaajan kanssa, olin varma, että tässä olisi minulle se uusi alku. Ei enää niinkään pelkkänä

kampaajana vaan asiakaan hemmottelijana, minkä kokemuksen itse koin, kun olin asiakkaana ja olen huomannut tässä kiireisessä ”kemikaalimaailmassa” olevan kysyntää tällaiselle vaihtoehdolle.”

Koulutukseen hakeutumisen syyt

Voimakas allerginen reaktio oli merkittävä syy koulutukseen hakeutumiselle. Kokemus on ollut pysäyttävä ja siksi on haettu muutosta.

*” Ensimmäinen ja suurin syy ovat omat allergiani ja herkistymät työssäni kampaajana. Tai ammattini loppuisi tähän. Aloin noin 3 vuotta alalla työskennellynä reagoida hiusväreihin ensin oman päänahkani kautta ja noin 5 vuotta alalla oltuani alkoi hengitykseni salpaantumaan voimakkaista hajuista ja käteni ärsyntyivät kosketuksesta. Alkuun värjätessä asiakkaita kämmenet kirvelivät ja punoittivat. Myöhemmin kirvely muuttui poltoksi ja verestäviksi halkeamiksi ja rakkuloitakin ollut toisinaan. Urtikaria/nokkosihottuma on päivittäinen reaktio töissä. Käytän nykyään 2-3 käsineet päällekkäin, mutta sekään ei aina ole auttanut. Ongelmat tulevat jo lakasta, shampoosta ja jopa pyykinpesuaineet reagoivat ihollani. Keväällä 2014 sain anafylaktisen allergiakoh-
tauksen hengitysteihin ja se pysäytti itseni. Olen päivät töissä täyslääkityksellä, tropattuna allergialääkkeillä ja astmalääkkeillä, vaikka astmaa ei olekaan. Mutta ilman en pärjää. Allergiatesteissä olen käynyt jo kerran ja herkistymä todettiin. Ammattitautiepäilynä odotan Helsingin työterveyslaitokselle testeihin. On jo selvää, että luonnon raaka-aineet ovat minulle sopineet. Enkä tarvitse allergialääkkeitä niitä käyttäessäni edes hajujen puolesta.”*

Myös mahdollisuus uuteen hemmottelevampaan asiakastyöhön on vaikuttanut. Rauhallinen ja kokonaisvaltainen uusi palvelumuoto kiinnosti ja innosti hakemaan koulutukseen. Eräs vastaajista kuvasi ajatuksiaan nykyisin tavanomaiseen kosmetiikkaan liittyen ”henkiseksi kemikaaliallergiaksi” ja tämän vuoksi toimintaa oli muutettava uusilla erilaisilla palveluilla. Myös oma ekologinen ja luonnonläheinen elämäntapa vaikuttivat valintaan. Ekologisuuden saisi tuotua myös työpaikalle.

Odotukset koulutukselta

Vastaajilla on kaikilla haaveissa, joskus tulevaisuudessa oma ekokampaamo, jossa asiakkaita voisi hemmotella luonnon ehdoilla. Kasvi- ja yrttitietämys oli odotettu osa koulutusta. Ekokampaajan palvelut koetaan laadukkaana hemmotteluna kestävän kehityksen ehdoilla ja kierätyksen mahdollisuudet kiinnostivat. Asiakkaita halutaan palvella turvallisesti ja korostaa

luonnon suojelun tärkeyttä myös kauneudenhoitoalalla. Ympäristöystävällinen työskentely ja työympäristö koettiin tärkeäksi.

”Koulutukselta odotan, löytäväni uuden alun ja innostuksen palveluasiakkaita turvallisesti. Haaveenani on tehdä ihmiset onnellisiksi pienillä arjen luksuksilla.”

Muutokset työssä valmistumisen jälkeen

Kaikki vastaajat näkevät itsensä työskentelevän vain ekologisilla tuotteilla ekokampaajana. Ekokampaajan palvelut nähdään myös palvelujen monipuolistajana. Palveluita muokataan enemmän hemmotteleviksi ja ekokampaajan palveluihin voidaan yhdistää esimerkiksi Ayurvedisia hoitoja. Tällöin hiuspalvelujen hoitovaikutus korostuu. Asiakkaan hemmottelusta halutaan tehdä kokonaisvaltainen kokemus, vaikka kaikki perustuukin kampaajan työhön. Uusilla palveluilla on erilainen merkitys jokaiselle vastaajalle, vaikka toteuttaisivatkin tulevaisuudessa ekokampaamo-haaveensa. Palveluiden räätälöiminen juuri omaan liikkeeseen sopiviksi antaa mahdollisuuden erottua.

”Työni tulee täysin muuttamaan palvelevampaan ja hemmottelevampaan suuntaan ja vain ja ainoastaan Ekokampaajana. Olen perustamassa oman Ekokampaamo-hoitolan 2015 keväällä / kesällä valmistuttuani. Ayurveda -hoidot tulevat olemaan ekokampaajantyöni rinnalla vahvasti mukana.”

Risut ja ruusut

Koulutus koetaan inspiroivana ja tutustuminen alan tapahtumiin opiskeluryhmän kanssa oli antoisaa. Tiedonjano vain kasvoi koulutuksen jatkuessa ja lähipäiviä toivottiinkin lisää. Etäopiskelu koettiin haasteena, varsinkin internetissä toimivan verkkoympäristön käyttö mietitytti aluksi. Pari- ja ryhmätyöskentely koettiin hyvin antoisaksi ja tietojen vertailu auttoi ymmärtämään asioita.

”Tiedän että maailma pyörii nykyisin paljolti tietokoneen välityksellä, mutta näin kun on onneton koneen käyttäjä eikä osaa luoda tiedostoja, tykkäisi ihan paperi-infostakin ja” läksyjen” vanhanaikaisesta palautuksesta.”

8.5 Yhteenveto vastauksista

Ekokampaajien ja ekokampaajaopiskelijoiden syyt koulutukseen hakeutumiselle ovat hyvin samankaltaisia. Työkyvyn sekä työhyvinvoinnin säilyttäminen oli kaikille hyvin tärkeää. Vastaajat olivat myös huolissaan työuransa pituudesta. Kuten luvussa 5 todettiin, keskimääräinen

työskentelyaika on vain noin yhdeksän vuotta. Kampaajan ammatti on heille hyvin mieluinen ja vastaajat ovat olleet valmiita tekemään muutoksia työskentelyssään, jotta voisivat jatkaa alalla. Monella vastaajalla oli myös ilmennyt erilaisia allergioita ja herkistymisiä ja tämä oli osaltaan vaikuttanut koulutukseen hakeutumiseen. Alalle on voitu myös palata vuosien jälkeen. Huoli omasta terveydestä on selkeä, mutta oman ammatin muut positiiviset puolet ovat saaneet pysymään alalla ja etsimään uusia vaihtoehtoja. Vastaajat ovat voineet työskennellä luonnonkosmetiikan parissa saamatta allergisia reaktioita ja samalla tarjota asiakkaille uusia palveluita ja uutta tietoa. Ekokampaajan palvelut ovat joko lisäpalveluina liikkeessä tai koko yritystoiminta on rakennettu ekologisten palveluiden varaan. Molemmille on paikkansa. On myös ilmeisesti positiivinen asia, että jokainen ammattilainen saa itse valita tavallisten ja ekologisten palveluiden välillä, sillä kaikki asiakkaat eivät halua samoja palveluja. Uudet palvelut ovat myös joissakin tapauksissa antaneet mahdollisuuden lisääntymiseen, koska esimerkiksi kasvivärin pitkää vaikutusaikaa on voitu hyödyntää.

Vastauksista voitiin myös päätellä, että ekokampaajan koulutus antoi ideoita ja innostusta kampaajan työhön, vaikka ei ekologista ideologiaa toteuttaisikaan henkilökohtaisessa elämässään. Erilaiset lähtökohdat ja koulutukseen hakeutumisen syyt puhuvat tämän puolesta. Ekokampaajakoulutuksesta on saatu jotakin uutta työskentelyyn ja se voitaisiinkin rinnastaa esimerkiksi rakennekynsikoulutukseen tai ripsiteknikon koulutukseen lisäpalveluvaihtoehtona. Tällöin kampaaja on ehkä kokenut päivittäisen työn liian tutuksi ja päättänyt opiskella uuden lisäpalvelun. Ekokampaajan koulutuksella on paikkansa myös tällaisena vaihtoehtona ilman kokonaisvaltaista ekologista ideologiaa.

Vastauksien perusteella ekokampaaja nähdään asiakkaiden silmissä asiantuntijana ja aikaansa seuraavana ammattilaisena, joka pureutuu asiakkaan ongelmiin. Tämä tuo lisää uskottavuutta alalle. Myös erikoistuminen on tärkeää, sillä kilpailu alalla on kovaa. Asiakkaat ovat tällä hetkellä kiinnostuneita luonnollisemmista vaihtoehdoista (luku 4.3.) ja ekokampaaja voi vastata näiden asiakkaiden tarpeisiin. Luonnonkosmetiikasta puhutaan tänä päivänä paljon (ks. luku 4) ja asiakkaat haluavat kysyä asioista erikoistuneelta ammattilaiselta. Asiakkaat voivat olla myös hyvinkin tietoisia luonnonkosmetiikan erikoisuuksista sekä valmistusmenetelmistä, kuten luvussa 4.3. todettiin. Varsinkin hiusten värjäyksestä keskusteltaessa, esiin tulevat kuluttajien herkistymiset ja allergiat. Luonnon raaka-aineille voidaan toki allergisoida, kuten mille tahansa muulle aineelle, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että PPD:lle allergisoituneet kuluttajat ovat voineet käyttää hennapohjaisia kasvivärejä, joissa allergiat ovat harvinaisempia, kuten luvussa 5.1. todettiin. He ovat myös saaneet tietoa ekokampaajalta käyttämistään tuotteista ja niiden raaka-aineista. Ekologista elämäntapaa toteuttavat asiakkaat ovat löytäneet palvelut helposti, mutta joukkoon mahtuu myös paljon muita. Myös hemmotteleva palvelukonsepti houkuttaa uusia asiakkaita ekokampaajan tuoliin kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja. Ekokampaaja ei siis ole vain ”ekoilijoiden” asiakaspalvelija. Asiakkaiden kokemus palve-

luista on ollut pääosin positiivinen. Ne asiakkaat, joille palvelut eivät ole sopineet syystä tai toisesta, ovat vaihtaneet kampaajaa. Syitä voi vain spekuloida. Vastauksissa esitettiin syiksi muutamia arvailuja palveluun käytetystä ajasta sekä tuotteiden tuoksuista. Ilmeisesti asiakkaat ovat tottuneet tavallisen kosmetiikan tuoksuihin ja hieman vieroksuvat luonnollisten raaka-aineiden tuoksuja.

Erään ekokampaajan mukaan asiakkaat ovat yleitä valinnastaan käydä ekokampaajalla. Se tuo ikään kuin arvoa palvelulle ja on jotakin erilaista. Asiakaskin erottuu tällöin massasta, aivan kuten ekokampaajakin. Asiakkaat ovat myös itse kiinnostuneet esimerkiksi hoidoista joita ekokampaaja tekee. Monet suosittelevatkin hoitoja hiuspohjan ongelmista kärsiville tuttavilleen tai ostavat lahjakortin sopivaan hoitoon konsultoituaan ekokampaajaa ensin hoidon tarpeesta. Esille tuli myös hiuspohjan ongelmien esiintyminen. Kampaajien mukaan hiuspohjan ongelmia esiintyy nykyään enemmän. Asiakkaan on kuitenkin vaikea tietää hoitomenetelmistä ja siitä mikä sopisi omalle hiuspohjalle. Ekokampaajan työ on paljon hiusten ja hiuspohjan hoitamista ja rauhoittamista, joten ekokampaajan on luontevaa kertoa asiakkaalle erilaisista hiuspohjan ongelmista ja hoidoista muiden töiden ohella. Asiakkaat ovat olleet hyvin kiinnostuneita ja vieneet tietoa eteenpäin innokkaasti.

Hoitoihin suuntautuminen tekeekin ekokampaajasta hyvinvoinnin edistäjän. Kuten luvussa 3.2. otettiin esille, ihmiset tarvitsevat muutakin, kuin aineellisia hyödykkeitä. Hyvinvointipalveluiden lisääntynyt kysyntä voi lisätä ekokampaajienkin kysyntää. Hoitoihin yhdistetty intialainen päinhieronta on yhdistelmä rentoutusta ja kosketusta. Asiakkaalle annetaan aikaa rauhoittua kiireisen päivän keskellä. Ekokampaajan palvelut voisivat olla hyvinvointipalveluita.

Työturvallisuus ja hyvä olo työpaikalla tulivat vahvasti esiin vastauksissa. Se, että on työpaikallaan joka päivä lääkittynä, jotta selviää työpäivästä, ei ole oikein (kommentti luvussa 8.4.3.). Tällainen ammattilainen on varmasti tehnyt kaikkensa suojautuakseen oikein kampaamokemikaaleilta. Osoittaa suurta ammatille omistautuneisuutta jatkaa alalla ja etsiä ratkaisuja työssä jaksamiseen. Kaikki vastaajat ajattelivat myös omaa terveyttään hakeutuaan ekokampaajan koulutukseen. Tietoisuus ammatin riskeistä ja kemikaalikuormituksesta on herättänyt kysymyksiä ja intoa selvittää asioita. Työterveyslaitoksen selvityksen (1998) mukaan (luku 5) kampaamon sisäilman taso on parhaimmillaankin tyydyttävä, joten sillä on varmasti vaikutusta työssä jaksamiseen. Myös kestävän kehityksen periaatteet tulivat vahvasti esille vastauksista. Moni vastaaja koki periaatteet tärkeiksi ja halusi toteuttaa niitä työpaikallaan. Ilmeisesti asioista myös puhutaan enemmän myös asiakkaiden kanssa, sillä tuntuu siltä, että se sopii asiakkaidenkin arvomaailmaan. Ekokampaajat haluavat selvästi vähentää ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta omilla toimillaan ja valinnoillaan. Se antaa myös palvelulle lisäarvoa asiakkaan silmissä.

Ekokampaajakoulutus on myös antanut uusia ideoita vastaajille. Monet heistä haluavat kehittää palveluitaan vieläkin hemmottelevampaan ja kokonaisvaltaisempaan suuntaan sekä mahdollisesti vielä kouluttautua lisää. Eräs vastaaja mainitsi ayurveda-hoidot vaihtoehtona. Tällöin saadaan luotua erilainen palvelukonsepti sekä pidetään jatkuvaa oppimista yllä. Tuntuu siltä, että ekokampaajakoulutus on laukaissut tiedonjanon kampaajissa ja se on vain yksi askel uuden oppimisessa. Nykyään puhutaan koulutuksien yhteydessä elinikäisen oppimisen taidoista ja näiden vastaajien tapauksessa ekokampaajakoulutus on ollut silmät avaava kokemus, joka on innostanut oppimaan lisää ja kehittämään ammattitaitoa ja yritystoimintaa. Tavoitteet vaikuttavat hyvin samoilta, kuin ammatti- tai erikoisammattitutkinnossa (luku 7).

Koulutuksen yhteydessä kampaajien on ollut pakko päivittää tietoteknistä osaamistaan, sillä oppiminen tapahtuu osaksi verkkoympäristössä. Monelle verkko-opiskelu oli vieras tapa opiskella ja perinteisiä paperiversioita tehtävistä kaivattiin. Tämä on kuitenkin hyvä mahdollisuus oppia uusia tai päivittää vanhoja taitoja. Esimerkiksi tietotekniikan osuus arjessa ja yritystoiminnassa kasvaa ja näillä opiskelijoilla voi koulutuksen jälkeen olla pienempi kynnys tarttua sähköisiin palveluihin yritystoiminnassaan. Tämä tukee erityisesti elinikäistä oppimista. Tämä voisi jopa olla osa-alue, jota voisi laajentaa tulevaisuudessa. Ajatellen yritystoimintaa, ekologisuuden voisi tuoda työpaikalleen myös kirjanpidon muodossa. Nykytekniikalla on mahdollista siirtää tietoa tehokkaasti sähköisesti esimerkiksi kirjanpitäjälle sekä ottaa ajanvaraukset vastaan internetissä. Tällöin säästyisi paljon paperia ja aikaa työntekoon.

8.6 Pohdinta

Kysyntä ekokampaajan töille on selkeästi kytköksissä suurempaan ilmiöön. Kuluttaja miettii valintojaan kestäväen kehityksen tultua lähemmäksi ja konkreettisemmaksi. Luonnonvarojen säästäminen sekä mahdollisimman pienen ympäristöjäljen jättäminen ovat ajankohtaisia puheenaiheita ja kuluttajat soveltavat niitä myös omissa arjessaan. Ekokampaajalle on selkeästi tarvetta kauneudenhoitoalalla juuri tästä syystä. Osa asiakkaista haluaa turvallisempia ja ekologisempia kosmeettisia tuotteita sekä palveluita. Jotta nämä voidaan toteuttaa, tarvitaan ammattilaisia luonnonkosmetiikan pariin. Luonnonkosmetiikan suosio tulee tuskin laantumaan hetkessä, sillä kyseessä on globaali ilmiö, joka voi parhaimmillaan muokata asenteita kauneudenhoitoalalla, kuten Natural Goods Companyn Minna Oey kuvaili. Luonnonkosmetiikasta tulee osa ihmisten arkea. Luonnonkosmetiikkaan tutustunut kuluttaja etsii ammattilaisen hius- tai ihon hoitoon. Ekokampaajakoulutuksen käyneet kampaajat kiinnittävät enemmän huomiota työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen sekä työympäristön turvallisuuteen kestäväen kehityksen huomioiden. Myös kuluttaja arvostaa näitä seikkoja. Huomioiden ekokampaajien hyvän työllistymisen, voidaan todeta, että ekokampaajille on tarvetta ja siksi koulutustakin tulisi kehittää.

Kestävän kehityksen huomioiminen kauneudenhoitoalalla on ollut vähäistä. Kestävä kehitys kuuluu hiusalalan opetussuunnitelmiin, mutta sitä vain sivutaan muiden opintojen ohella. Ekokampaajan koulutukseen kuuluu olennaisena osana oman toiminnan ympäristövaikutusten huomioiminen ja kuormituksen mahdollinen vähentäminen. Aihe on globaali ja Suomi voisikin olla edelläkävijä ja esimerkki muille maille kehittäessään ekokampaajan koulutusta ja tuodesaan kestävästä kehityksestä myös hiusalalan palveluihin, ei vain tuotteisiin. Myös kuluttaja on tietoinen kestävästä kehityksestä ja haluaa omilla toimillaan vaikuttaa. Yksi keino tähän on valita ympäristöystävällinen kampaamo.

Yleisesti tiedetään, että aikuisen henkilön ammatillinen uudelleen koulutus on kallista yhteiskunnalle. Samassa yhteydessä kustannuksia tulee sairaslomista sekä terveyspalveluiden käyttämisestä. Huomioiden keskimääräisesti lyhyt työskentelyaika kampaajan ammatissa (luku 5.), voidaan todeta, että ekokampaajakoulutus voisi jopa tuoda säästöjä yhteiskunnalle. Ekokampaaja kouluttautuu tällä hetkellä työn ohella, joka mahdollistaa tulon hankkimisen opintojen aikana. Työskentely vähemmän kuormittavilla luonnonkosmetiikan tuotteilla mahdollistaa enemmän työvuosia omassa ammatissa. Kampaajalle tyypilliset herkistymisistä johtuvat sairaudet, kuten astma tai käsi-ihottumat, voivat hankaloittaa työmarkkinoille pääsyä vaikka ei enää hiusalalla työskentelisikään. Esimerkiksi astma ei häviä. Sairaus on läsnä lopun elämää ja voi tehdä mahdottomaksi monissa ammateissa toimimisen. Tutkimushenkilöillä oli kaikilla jonkinlainen henkilökohtainen kokemus erilaisista allergioista tai herkistymistä, jotka vaikuttavat vahvasti työssä jaksamiseen. Nämä ammattilaiset olisivat todennäköisesti vaihtaneet ammattia kokonaan, ellei vaihtoehtoa olisi ollut.

Jos ekokampaajan täydennyskoulutus muuttuisi jatkossa ammatti- tai erikoisammattitutkinnoksi, olisi koulutus uskottavampi ja vakuuttavampi hiusalalla. Koulutus olisi tällöin yhtä arvokas ammatti- tai erikoisammattitutkinnon kanssa. Esimerkiksi ammattikorkeakouluun haettaessa erikoisammattitutkinnosta on hyötyä. Ekokampaajakoulutus on hyvin laaja jo nykyisellään ja siksi siitä saisi oman kokonaisen ammatti- tai erikoisammattitutkinnon. Tämä mahdollistaisi myös markkinoinnin sekä yritystoiminnan, että palveluiden suunnittelun opintojen laajentamisen, kestävästä kehityksestä unohtamatta. Varsinkin tietoteknistä osaamista voisi lisätä. Se voisi tehostaa yrittäjien arkea. Omana ammatti- tai erikoisammattitutkintona koulutus olisi vakavasti otettava jatkokoulutusvaihtoehto hiusalalla, joka antaisi mahdollisuuden erottua kilpailijoista sekä päivittää samalla tietoja yritystoiminnasta. Näitä näyttötutkintoja suoritetaan vuosittain hyvin vähän verrattaessa ekokampaajakoulutukseen, joten ammatti- tai erikoisammattitutkintona ekokampaajan koulutus nostaisi myös näiden koulutusten suoritusmääriä. Tällä tavalla koulutusta voitaisiin myös tarjota laajemmin, kuin tällä hetkellä, sillä kysyntää koulutukseen on selvästi.

Koulutuksella on positiivinen vaikutus työelämässä ja uuden tiedon hankkiminen viekin yleensä eteenpäin omassa ammatissa ja innostaa uudistamaan toimintaa. Se voi myös auttaa pärjäämään alati kiristyvässä kilpailussa. Kouluttautuminen ja uuden tiedon saaminen pitää myös kiinni tiiviimmin työelämässä. Omalla työpaikalla tapahtuva oppiminen sekä palveluiden kehittäminen houkuttaa kehittymään ja useasti tiedonjano vain kasvaa. Kaiken kaikkiaan ekokampaajakoulutus ammatti- tai erikoisammattitutkintona innostaisi kampaajia kouluttautumaan lisää. Useimmiten peruskoulutuksen jälkeen ainoat koulutusmuodot ovat tukkufirmojen järjestämät koulutukset, joissa kiinnitetään enemmän huomiota tuotteisiin ja tekniikkaan, ei niinkään markkinointiin ja palveluiden suunnitteluun. Tutkimuksessa tuli myös ilmi, että kampaajien oli päivitettävä tietojaan tietotekniikassa, opiskellakseen. Koulutuksen anti ei siis ollut vain uudet palvelut vaan myös tukea sellaisiin asioihin, joita ei yleensä liiketoimintayrityksissä ole tarvinnut. Verkkoympäristössä opiskelu on varmasti monille vuosia sitten peruskoulutuksensa hankkineille ammattilaisille uutta ja ehkä hankalaakin aluksi, mutta siitä on varmasti hyötyä jatkossakin.

Hiusalalla on valtavasti ammattilaisia tällä hetkellä ja tulevaisuudessa on entistä tärkeämpää voida erottua massasta ja erikoistua. Hyvinvointipalveluiden kysynnän kasvaessa myös ekokampaajan rooli hemmottelevana asiakaspalvelijana tulee kasvamaan. Hoidollisuus kaikissa palveluissa sekä taustalla oleva suurempi kestävä kehityksen rooli vaikuttavat asiakkaiden päätöksiin. Tutkimuksessa tuli ilmi, että ekokampaajat olivat joutuneet vaihtamaan työpaikkaansa perinteisestä kampaamosta ekologiseen tai jopa perustamaan oman liikkeen toteuttaakseen ideologiaansa. Toisaalta tämä tukee erikoistumista, mutta ekokampaajan palvelut toimivat hyvin integroituna perinteiseen hoidollisuutta vaalivaan parturi-kampaamoon.

Ekokampaajakoulutuksen kehittämisessä tulisi kiinnittää huomiota opintokokonaisuuksien selkeyteen rakenteeseen ja jäsentelyyn opiskelijalle. Ekokampaajat kokivat koulutuksen hieman sekavaksi, joten kokonaisuuden tarkastelu olisi tärkeää. Opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja opettajan roolit tulisi selkeyttää, jotta opiskelijan on helpompi hahmottaa käytännön opiskelua paremmin. Myös erilaisia ammattilaisten näkökulmia haluttiin lisää. Tämä voi kertoa myös siitä, että halutaan enemmän tietoa käytännön työskentelystä ja markkinoinnista erilaisissa liikkeissä, ilman ekologista ideologiaa. Ekokampaajan palvelua tulisikin voida tarkastella myös ilman sitä. Jokainen kampaaja varmasti noudattaa kestävä kehityksen periaatteita omalla tasollaan työskentelyssään.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Bennet C. & Brown M. 2014. Energy and Waste Management. Teoksessa Sahota A. (toim.) Sustainability: How the Cosmetics Industry is Greening Up. John Wiley & Sons, Ltd.

Duber-Smith D. & Rubin M. 2014. Understanding Green Marketing. Teoksessa Sahota A. (toim.) Sustainability: How the Cosmetics Industry is Greening Up. John Wiley & Sons, Ltd.

Leino T., Kanerva L., Nordman H., Tammilehto L., Hytönen M., Sala E., Henriks-Eckerman M., Saarinen L., Kähkönen E., Luukkonen R. & Paakkulainen H. 1998. Tutkittua tietoa parturi-kampaajien terveydestä ja työoloista. Parturi-kampaajien työperäinen astma, nuha ja ihotumat -tutkimussarjan tuloksia. Helsinki. Työterveyslaitos.

Lysdal S., Johansen J., Flyvholm M. & Søsted H. 2012. A qualification of occupational skin exposures and the use of protective gloves among hairdressers in Denmark, Contact Dermatitis, 66, 323-334.

Lysdal S., Mosbech H., Johansen J., Søsted H. 2014. Asthma and Respiratory Symptoms Among Hairdressers in Denmark: Results from a Register Based Questionnaire Study. American Journal of Industrial Medicine 57, 1368-1376.

Sahota A. 2014. Introduction to Sustainability. Teoksessa Sahota A. (toim.) Sustainability: How the Cosmetics Industry is Greening Up. London: John Wiley & Sons, Ltd.

Schaper M. 2002. The Essence of Ecopreneurship, Green Management International 38, 26-30. Greenleaf Publishing.

Søsted H., Rustemeyer T., Goncalo M., Bruze M., Goossens A., Gimenez-Arnau A., Le Coz C., White I., Diepgen T., Andersen K., Agner T., Maibach H., Menne T. & Johansen J. 2013. Contact allergy to common ingredients in hair dyes, Contact Dermatitis 69, 32-39.

Elektroniset lähteet

Axelsons Gymnastiska Insitut. Viitattu 3.4.2015.
<http://axelsons.se/utbildningar/eko-har/ekofrisor>

BDIH. Viitattu 3.4.2015.
<http://www.kontrollierte-naturkosmetik.de/e/bdih.htm>

Boglea V. 2011. Sustainable Cosmetics: A major instrument in protecting the consumer's interest, Regional and Business Studies Vol 3 Suppl 1, 167-176. Viitattu 22.3.2015.
http://storage.globalcitizen.net/data/topic/knowledge/uploads/2012100994348532663_Sustainable%20Cosmetics.pdf

Cervellon M., Rinaldi M., Wernefelt A. 2011. How green is green? Consumer's understanding of green cosmetics and their certifications, International University of Monaco. Viitattu 22.3.2015. http://www.marketing-trends-congress.com/archives/2011/Materiali/Paper/Healthcare/Cervellon_Rinaldi_Wernerfelt.pdf

Culum Natura. Viitattu 3.4.2015.
<http://www.culumnatura-naturkosmetik.com/en/pages/natural-cosmetics-eco-hairstylists.aspx>

Grön Salong. Viitattu 3.4.2015.
<http://www.gronfrisor.se/>

Harf J. 2014. Sustainable development in hairdressing. Fortbildningscentrum Practicum. Viitattu 3.4.2015.

<https://itunes.apple.com/fi/book/sustainable-development-in/id967242532?mt=11>

Herbian. Viitattu 3.4.2015.

<http://www.herbian.com/edu.html>

Helsingin Sanomat 2014. Kalliolainen ekokampaaja käyttää vain kasvivärejä.

<http://www.hs.fi/kuluttaja/a1410154715230>

Hämäläinen T. 2013. Towards a Sustainable Well-being Society. Sitra. Helsinki. Viitattu 23.3.2015.

http://www.sitra.fi/julkaisut/muut/Towards_a_Sustainable_Wellbeing_Society.pdf

Isaak R. 2002. The Making of the Ecopreneur, Green Management International 38, 81-91. Greenleaf Publishing. Viitattu 22.3.2015.

<http://www.greenprof.org/wp-content/uploads/2010/06/The-Making-of-the-Ecopreneur.pdf>

Kajanoja J. 2005. Mitä on hyvinvointi? Tilastokeskuksen verkkoartikkeli. Viitattu 21.3.2015.

http://www.stat.fi/tup/kuntapuntari/kuntap_3_2005_hyvinvointi.html

Kautonen E. 2014. Ekokampaajan taksa on noin euron minuutilta. Helsingin sanomat.

<http://www.hs.fi/kuluttaja/a1410155468017>

Kuluttajavirasto. Turvallista kosmetiikkaa -esite 2006. Turvallisuus ja kemikaalivirasto. Viitattu 21.2.2015.

<http://www.tukes.fi/Tiedostot/Tuoteturva/Kuluttajavirasto/Turvallista%20kosmetiikkaa.pdf>

Kyrö P. 2012. Kommentit artikkelissa: Kestävä kehitys ja yrittäjyys tuomassa ratkaisuja globaaleihin ongelmiin. Aalto-yliopisto. Kauppakorkeakoulu. Pienyrityskeskus. Viitattu 23.3.2015.

<http://pienyrytyskeskus.aalto.fi/fi/current/news/2012-11-07/>

Motiva Services Oy. 2015. Arkielämän kemikaalit -kuluttajien asenne ja tietämys 2015. Kuluttajatutkimusraportti. Viitattu 21.2.2015.

http://joutsenmerkki.fi/wp-content/uploads/2015/02/Arkielaemaen_kemikaalit_raportti.pdf

NaTrue. Viitattu 3.4.2015.

<http://www.natrue.org/home/>

Nuotio U. 2013. Kommentti julkaisussa Luonnosta kauneutta. Partanen B. (toim.). Viitattu 5.4.2015.

<http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja103.pdf>

Opetushallitus A. Hiusalan erikoisammattitutkinto 2012. Näyttötutkinnon perusteet. Määräys 42/011/2012. Määräykset ja ohjeet 2012:48. Viitattu 24.2.2015.

http://www.oph.fi/download/144324_Hiusalan_eat_2012.pdf

Opetushallitus B. Hiusalan ammattitutkinto 2012. Näyttötutkinnon perusteet. Määräys 12/011/2012. Määräykset ja ohjeet 2012:7. Viitattu 24.2.2015.

http://www.oph.fi/download/140721_Hiusalan_at_2012_LR963469.pdf

Opetushallitus. C. Hiusalan perustutkinto, parturi-kampaaja 2014. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Määräys 43/011/2014. Viitattu 24.2.2015.

http://www.oph.fi/download/162246_hiusalan_pt_01082015.pdf 20.2.2015

Partanen B. 2013. Luonnosta kauneutta. Mikkeli. Helsingin yliopisto, Ruralia Instituutti. Viitattu 5.4.2015.

<http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja103.pdf>

Pesonen M. 2014. Hiusvärit ja parafenyleenidiamiiniallergia. Allergia ja Astmaliitto. Viitattu 16.10.2014.

https://www.kosmetiikka-allergia.fi/prime_15.aspx

Pro Luonnonkosmetiikka ry A. Mitä hyötyä luonnonkosmetiikasta on? 2015. Viitattu 5.4.2015.

<http://www.luonnonkosmetiikka.fi/luonnonkosmetiikka/mita-hyoty-ya-luonnonkosmetiikasta/>

Pro Luonnonkosmetiikka ry B. Mitä on sertifioitu luonnonkosmetiikka? 2015. Viitattu 5.4.2015.

<http://www.luonnonkosmetiikka.fi/luonnonkosmetiikka/luonnonkosmetiikan-maaritelma/>

Salonen Arto O. 2010. Kestävä kehitys globaalien ajan yhteiskunnan haasteena, väitöskirja, Helsinki, Helsingin Yliopisto. Viitattu 23.3.2015.

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20067/kestavak.pdf?sequence=2>

Schaltegger S. 2002. A Framework for Ecopreneurship, Green Management International 38, 45-58. Greenleaf Publishing. Viitattu 22.3.2015.

<http://www.greenprof.org/wp-content/uploads/2010/06/A-Framework-for-Ecopreneurship.pdf>

Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020. Sosiaali- ja Terveysministeriö 2010. Sosiaali- ja terveystieteiden strategia. Viitattu 20.2.2015.

http://www.tyosuojelu.fi/upload/STM_strategia_2020.pdf

Special issue of Spejlet 2009. Magazine of the danish hairdressers and beauticians union. The Danish association of Hairdressers and -beauticians. Viitattu 24.2.2015.

http://www.dfkf.dk/images/files/spejlet/Spejlet_pdf_2009/Spejlet_november_2009_engelsk_udgave.pdf

Suomen YK-Liitto A. Ekologinen kestävä kehitys. Viitattu 19.2.2015.

<http://www.ykliitto.fi/yk70v/ekologinen>

Suomen YK-Liitto B. Sosiaalinen kestävä kehitys. Viitattu 19.2.2015.

<http://www.ykliitto.fi/yk70v/sosiaalinen>

Suomen YK-Liitto C. Taloudellinen kestävä kehitys. Viitattu 19.2.2015.

<http://www.ykliitto.fi/yk70v/taloudellinen>

Sustainable Cosmetics Summit 2015. Organic Monitor. Viitattu 5.4.2015.

<http://sustainablecosmeticsummit.com/>

Sustainable development in hairdressing -hanke

<http://sustainablehair.eu/language/en/sustainable-development-in-hairdressing/>

Teknokemian yhdistys ry. 2015. Ympäristö ja kosmetiikka. Viitattu 19.2.2015.

http://www.teknokemia.fi/fin/kosmetiikka/kestava_kehitys/ymparisto_ja_kosmetiikka/

Ympäristöministeriö. 2013. Mitä on kestävä kehitys. Viitattu 22.2.2015

http://www.ym.fi/fi-fi/Ymparisto/Kestava_kehitys/Mita_on_kestava_kehitys

Henkilökohtainen tiedontanto

Alanko N. 2015. Tiedonanto sähköpostilla. Tammikuu 2015.

Kerman H. 2014. Haastattelu videopuheluna. Syyskuu 2014.

Mether M. 2014. Haastattelu videopuheluna. Syyskuu 2014.

Oey M. 2015. Haastattelu videopuheluna. Natural Goods Company Oy. Maaliskuu 2015.

Lamminranta T. 2015. Opetushallitus. Tiedonanto sähköpostilla. Maaliskuu 2015.

Muut lähteet

Alanko N. 2015. Allergialuento. Luentomateriaali. Allergia ja astmaliitto.

Sustainable Cosmetics Summit 2014. Esite. Organic Monitor.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake ekokamppaajat	46
Liite 2. Kyselylomake ekokamppaajaopiskelijat	47
Liite 3. Ekokamppaaja OPS	48

Liite 1. Kyselylomake ekokampaajat

Kyselylomake Ekokampaajille
Fortbildningscentrum Prakticum / Laurea ammattikorkeakoulu
Kaisa Luukka

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa tarvetta ekokampaajakoulutukselle sekä sen tuomia hyötyjä ekokampaajaksi valmistuneille. Kyselyn tulokset liitetään tutkintohakemukseen, joka on tekeillä parhaillaan. Ekokampaajan koulutuksesta pyritään saamaan oma tutkintonsa, joten mielipiteelläsi on todella painoarvoa.

Voit vastata vapaasti, omin sanoin kysymyksen alapuolelle tai halutessasi kaikkien kysymysten jälkeen suoraan sähköpostiin. Aivan, kuten vastaisit tavalliseen sähköpostiin. Valitset vain ”vastaa” ja kirjoitat vastauksesi. Kyselyä ei siis tarvitse tallentaa tai liittää mihinkään. Jos kirjoitat vastauksesi kysymysten jälkeen, toivon, että merkitset vastaukset numeroin. Vastauksien pituutta ei ole määritelty, joten vastaukset saavat vapaasti venyä. Toivoisin kuitenkin, että maksimipituus olisi noin kolme A4 -sivua. Tämän jälkeen lähetät sähköpostin takaisin minulle.

Toivon, että palautat kyselyn täytettynä 30.11. mennessä.
Kiitos osallistumisestasi!

1. Kerro ikäsi, koulutustaustasi ja kuinka kauan olet toiminut kampaajana?
2. Milloin valmistuit ekokampaajaksi?
3. Miksi hait ekokampaajan koulutukseen?
4. Miten ekokampaajuus on vaikuttanut työskentelyysi?
5. Jos olet yrittäjä, onko ekokampaajuus vaikuttanut liikevaihtoon? Miten?
6. Mitä epäkohtia näet ekokampaajan koulutuksessa?
7. Mitkä olivat sinulle koulutuksen parhaimmat ja antoisimmat osa-alueet?
8. Miten asiakkaasi ovat suhtautuneet uusiin palveluihin?
9. Risut, ruusut tai ehdotuksia koulutukseen liittyen:

Liite 2. Kyselylomake ekokamppaajaopiskelijat

Kyselylomake ekokamppaajaopiskelijat
Fortbildningscentrum Prakticum / Laurea ammattikorkeakoulu
Kaisa Luukka

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa tarvetta ekokamppaajakoulutukselle sekä sen tuomia hyötyjä ekokamppaajaksi valmistuneille. Kyselyn tulokset liitetään tutkintohakemukseen, joka on tekeillä parhaillaan. Ekokamppaajan koulutuksesta pyritään saamaan oma tutkintonsa, joten mielipiteelläsi on todella painoarvoa.

Voit vastata vapaasti, omin sanoin kysymyksen alapuolelle tai halutessasi kaikkien kysymysten jälkeen suoraan sähköpostiin. Aivan, kuten vastaisit tavalliseen sähköpostiin. Valitset vain ”vastaa” ja kirjoitat vastauksesi. Kyselyä ei siis tarvitse tallentaa tai liittää mihinkään. Jos kirjoitat vastauksesi kysymysten jälkeen, toivon, että merkitset vastaukset numeroin. Vastauksien pituutta ei ole määritelty, joten vastaukset saavat vapaasti venyä. Toivoisin kuitenkin, että maksimipituus olisi noin kolme A4 -sivua. Tämän jälkeen lähetät sähköpostin takaisin minulle.

Toivon, että palautat kyselyn täytettynä 30.11. mennessä.
Kiitos osallistumisestasi!

1. Kerro ikäsi, koulutustaustasi ja kuinka kauan olet toiminut kampaajana?
2. Miten sait tietoa ekokampaajan koulutuksesta?
3. Miksi hait opiskelemaan ekokampaajaksi?
4. Mitä odotat koulutukselta?
5. Miten oletat työskentelysi muuttuvan valmistuttuasi ekokampaajaksi?
6. Risut, ruusut ja ehdotukset:

Liite 3. Ekokampaaja OPS

Ekokampaaja OPS 20 ov

Hiusten hoito, 6 ov

Ammattitaitovaatimukset:

- omaa tietoa kestävästä kehityksestä
- on tietoinen kampaamoalan erilaisista konsepteista, jotka tukevat kestävää kehitystä
- tietää miten luonnollinen ja synteettinen aine erottuu toisistaan
- omaa tietoa eri luomu- ja luonnon raaka-aineesta
- omaa tietoa luonnontuotteista ja niiden sisällöstä, ja ymmärtää kuinka ne vaikuttavat ihmiseen ja ympäristöön
- omaa tietoa erilaisista luonnonsertifioiduista hiustenhoitotuotteista ja niiden sisällöstä (INCI)
- osaa analysoida asiakkaan mahdollisia hiusten ja päänahan ongelmia ja suunnitella ympäristöystävällisiä hoito-ohjelmia
- osaa perustella valintansa tuotteiden ja hoitojen suhteen, ja näkee myös mahdollisuudet niiden kehittämiseen
- osaa intialaista päähierontaa ja tunnistaa sen vaikutuksen ihmiseen kokonaisvaltaisesti
- tunnistaa hiusten ja päänahan puhdistuskuurien eri hoitovaikutukset, jolloin puhdistus taapautuu paikallisesti päänahassa, tai sillä on kokonaisvaltainen vaikutus hiuksiin, päänahkaan sekä koko ihmiseen
- osaa neuvoa ja suositella kotihoitoja asiakkaille
- osaa tehdä ja kehittää omia luonnonystäväisiä tuotteita
- omaa tietämystä kosmetiikkalainsäädännöstä koskien tuotteiden valmistus
- osaa arvioida jatkuvasti ja rakentavasti osaamistaan
- toteuttaa rakentavasti kestävää kehitystä ekokampaajana ja olla tietoinen siitä, että kestävä kehitys on prosessi

Keskeinen sisältö:

Kestävä kehitys, terminologia ja sertifiointit, ero luonnon, ekologisten ja synteettisten aineiden ja -tuotteiden välillä, erilaiset ekologiset ja luonnon aineet (esim. ekologiset ja eteeriset öljyt, turve, savi, merilevä, yrtit), eri sertifikaatit ja niiden logot ja sisällön kriteerit, luontoystäväisten ja ekologisten hiusten hoitojen harjoittelu, erilaisia apuvälineitä hiusten ja hiuspohjan analyysin (mm. mikrokamera-analyysi ennen ja jälkeen hoitojen), intialaisen päähieronnin alkuperä ja filosofia, käytännön hierontaotteet ja harjoitukset, erilaiset puhdistuskuurit eri vaikutuksilla, käytännön hoidot ja suositukset kotihoitoihin, tuotteiden sisältö ja tehtävä, ekosertifioitujen ja ekologisten raaka-aineiden käyttö hiustenhoitotuotteissa, tuotteiden valmistukseen liittyvä kosmetiikkalainsäädäntö.

Keskeinen sisältö -oppilaitos:

Kestävä kehitys, terminologia ja sertifiointit, ero luonnon, ekologisten ja synteettisten aineiden ja -tuotteiden välillä, erilaiset ekologiset ja luonnon aineet (esim. ekologiset ja eteeriset öljyt, turve, savi, merilevä, yrtit), eri sertifikaatit ja niiden logot ja sisällön kriteerit, luontoystäväisten ja ekologisten hiusten hoitojen harjoittelu, erilaisia apuvälineitä hiusten ja hiuspohjan analyysin (mm. mikrokamera-analyysi ennen ja jälkeen hoitojen), intialaisen päähieronnin alkuperä ja filosofia, käytännön hierontaotteet, erilaiset puhdistuskuurit eri vaikutuksilla, tuotteiden sisältö ja tehtävä, ekosertifioitujen ja ekologisten raaka-aineiden käyttö hiustenhoitotuotteissa, tuotteiden valmistukseen liittyvä kosmetiikkalainsäädäntö.

Keskeinen sisältö -työpaikka:

Erilaiset ekologiset ja luonnolliset aineet (esim. ekologiset ja eteeriset öljyt, turve, savi, merilevä, yrtit), luontoystävällisten ja ekologisten hiusten hoitojen harjoittelu, erilaisia apuvälineitä hiusten ja hiuspohjan analyysin (mm. mikrokamera-analyysi ennen ja jälkeen hoitojen), Intialaisen päähieronnan käytännön hierontaoitteet ja harjoitukset, erilaiset puhdistuskuurit eri vaikutuksilla, käytännön hoidot ja suositukset kotihoitoihin, ekosertifioitujen ja ekologisten raaka-aineiden käyttö hiustenhoitotuotteissa, tuotteiden valmistukseen liittyvä kosmetiikkalainsäädäntö.

Energialeikkaus, 4 ov

Ammattitaitovaatimukset:

- suorittaa empaattisen päähieronnan, palauttaen hiusten vahvuuden ja antaen asiakkaalle turvallisuuden olon
- omaa tietämystä eri energialeikkauksista, niiden nimitykset, alkuperä sekä filosofia
- osaa tehdä teknisesti puhtaan leikkauksen missä yhdistetään kehä- sekä muotoalinjat toisiinsa
- osaa tehdä hiustenleikkauksen, esteettinen kokonaisuus joka soveltuu asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin
- tiedostaa, että energialeikkauksella on myös kehoa puhdistava vaikutus
- osaa tehdä tasapainottavan, kokonaisvaltainen hiustenleikkauksen
- arvioi hiusten kehitystä hoitojen välillä säännöllisesti
- arvioi rakentavasti omaa kehitystään

Keskeinen sisältö:

Empaattinen hieronta mahdollisesti yhdistettynä ekologisiin ja biologisiin öljyihin, eri energialeikkaukset, energialeikkausten nimitykset eri maissa, historia ja filosofinen tausta, hiusten merkitys eri kulttuureissa, teknisesti puhdas ja tarkka leikkaus saksilla, jolloin muoto- ja designlinjat kohtaavat, energialeikkauksen eri tasot asiakkaalle sopivana esteettisenä kokonaisuutena, hieronnan/leikkauksen ja energialeikkauksen erot, säännöllinen seuranta, kuinka hiukset muuttuvat ensimmäisestä energialeikkauksesta kolmanteen.

Keskeinen sisältö -oppilaitos:

Empaattinen hieronta mahdollisesti yhdistettynä ekologisiin ja biologisiin öljyihin, eri energialeikkaukset, energialeikkausten nimitykset eri maissa, historia ja filosofinen tausta, hiusten merkitys eri kulttuureissa, teknisesti puhdas ja tarkka leikkaus saksilla, jolloin muoto- ja designlinjat kohtaavat, energialeikkauksen eri tasot asiakkaalle sopivana esteettisenä kokonaisuutena, hieronnan/leikkauksen ja energialeikkauksen erot.

Keskeinen sisältö -työpaikka:

Empaattinen hieronta mahdollisesti yhdistettynä ekologisiin ja biologisiin öljyihin, teknisesti puhdas ja tarkka leikkaus saksilla, jolloin muoto- ja designlinjat kohtaavat, energialeikkauksen eri tasot asiakkaalle sopivana esteettisenä kokonaisuutena, hieronnan/leikkauksen ja energialeikkauksen erot, säännöllinen seuranta, kuinka hiukset muuttuvat ensimmäisestä energialeikkauksesta kolmanteen

Kasvivärjäys, 5 ov

Ammattitaitovaatimukset:

- omaa tietoa hiusten eri värjäysmenetelmistä
- tietää mitä ”greenwash” (viherpesu), eli harhaan johdettu markkinointi tarkoittaa
- tuntee värien koostumuksen, niiden vaikutuksen terveyteen ja ympäristöön, ja osoittaa kiinnostusta osaamisensa kehittämiseen

- on tietoa hiusväreissä olevista ainesosia jotka ovat voimakkaita allergeenejä
- osaa valita asiakkaalle sopivan väri vaihtoehdon
- valitsee sopivimmat yrtit ottaen huomioon sekä hoito- että väri vaikutukset
- tekee itsenäisesti asiakkaalle henkilökohtaiset yrttivalmistelut asiakkaan tarpeiden mukaan
- tuntee lainsäädännön koskien väri kasvien keruuta ja yrtti tuotteiden keittoa
- omaa tietoa lainsäädännöstä koskien kasvien keräilyyn ja liemeen valmistukseen
- kehittää osaamistaan kasviväreistä, yrteistä ja muista luonnontuotteista
- osaa tehdä hoitovärejä luonnontuotteilla
- osaa ottaa selville asiakkaan mahdollisista allergioista tai yliherkkyyttä
- analysoi ja seuraa hiusten väriä, kuntoa ja kehitystä hoitojen välillä
- arvioi itseään rakentavasti

Keskeinen sisältö:

Ekologiset ja luonnolliset värikäsittelyt, käsite “greenwashing” (viherpesu): harhaan johtava mainonta hiusalalla, värien sisältö, värien vaikutus terveyteen ja ympäristöön sekä uusien kasvipohjaisten värien kehittäminen, hapetevärien ja kasvivärien allergisoivimmat aineet, asiakkaalle sopivien värien analysointi ja variointimahdollisuudet, erilaiset yrtit, yrttien värjäävät ja hoitavat ominaisuudet, yrtti tuotteet, hiusväreihin liittyvien kasvien ja yrttien sekä muiden luonnon aineiden tuntemus, mahdollisuudet hoitaa ja värjätä hiusta samanaikaisesti ekologisten raaka-aineiden avulla, asiakkaan mahdollisten allergioiden ja yliherkkyyksien analysointi esimerkiksi asiakaskortin avulla, allergioiden ja yliherkkyyksien yleistymisen myös luonnon aineiden osalta, hiusten värin ja kunnon sekä muutosten analysointi hoitojen välillä, lainsäädäntö koskien kasvien keruuta ja yrtti tuotteiden keittoa.

Keskeinen sisältö -oppilaitos:

Ekologiset ja luonnolliset värikäsittelyt, käsite “greenwashing” (viherpesu): harhaan johtava mainonta hiusalalla, värien sisältö, värien vaikutus terveyteen ja ympäristöön sekä uusien kasvipohjaisten värien kehittäminen, hapetevärien ja kasvivärien allergisoivimmat aineet, asiakkaalle sopivien värien analysointi ja variointimahdollisuudet, erilaiset yrtit, yrttien värjäävät ja hoitavat ominaisuudet, yrtti tuotteet, hiusväreihin liittyvien kasvien ja yrttien sekä muiden luonnon aineiden tuntemus, mahdollisuudet hoitaa ja värjätä hiusta samanaikaisesti ekologisten raaka-aineiden avulla, asiakkaan mahdollisten allergioiden ja yliherkkyyksien analysointi esimerkiksi asiakaskortin avulla, allergioiden ja yliherkkyyksien yleistymisen myös luonnon aineiden osalta, lainsäädäntö koskien kasvien keruuta ja yrtti tuotteiden keittoa.

Keskeinen sisältö -työpaikka:

Ekologiset ja luonnolliset värikäsittelyt, värien sisältö, värien vaikutus terveyteen ja ympäristöön sekä uusien kasvipohjaisten värien kehittäminen, asiakkaalle sopivien värien analysointi ja variointimahdollisuudet, erilaiset yrtit, yrttien värjäävät ja hoitavat ominaisuudet, yrtti tuotteet, hiusväreihin liittyvien kasvien ja yrttien sekä muiden luonnon aineiden tuntemus, mahdollisuudet hoitaa ja värjätä hiusta samanaikaisesti ekologisten raaka-aineiden avulla, asiakkaan mahdollisten allergioiden ja yliherkkyyksien analysointi esimerkiksi asiakaskortin avulla, hiusten värin ja kunnon sekä muutosten analysointi hoitojen välillä, lainsäädäntö koskien kasvien keruuta ja yrtti tuotteiden keittoa.

Kehitystyö, 5 ov

Ammattitaitovaatimukset:

- osaa kehittää menetelmiä ympäristöystävällisen hiusten hoidon markkinoimiseen
- kehittyä elinikäiseen oppimiseen
- osaa kehittää kokonaisnäkemystään ekologisesta hiusten hoidosta ja yhdistää eri kurssikokonaisuuksia
- osaa esitellä työnsä suullisesti, selvästi ja vapautuneesti
- osaa ottaa työhönsä liittyvistä uusista asioista ja menetelmistä selvää ja ottaa kriittisesti kantaa niihin

- arvioi työnsä rakentavasti

Keskeinen sisältö:

Eri keinoja ja metodeja ekologisten hiusten hoitojen markkinoimiseen, ekokampaajan suuntautumismuutokset ja erikoistumiset jotka tukevat elinikäistä oppimista, ympäristöystävällisen hiusten hoidon eri kokonaisuuksien kehittäminen, kehitystyön esittely, eri tietolähteet ja niihin kriittisesti suhtautuminen, uudet työtavat koskien kestävän kehityksen periaatteita, rakentava itsearviointi elinikäisen oppimisen näkökulmasta.

Keskeinen sisältö -oppilaitos:

Eri keinoja ja metodeja ekologisten hiusten hoitojen markkinoimiseen, ekokampaajan suuntautumismuutokset ja erikoistumiset, kehitystyön esittely, eri tietolähteet ja niihin kriittisesti suhtautuminen, rakentava itsearviointi elinikäisen oppimisen näkökulmasta.

Keskeinen sisältö -työpaikka:

Eri keinoja ja metodeja ekologisten hiusten hoitojen markkinoimiseen, ekokampaajan suuntautumismuutokset ja erikoistumiset jotka tukevat elinikäistä oppimista, ympäristöystävällisen hiusten hoidon eri kokonaisuuksien kehittäminen, eri tietolähteet ja niihin kriittisesti suhtautuminen, uudet työtavat koskien kestävän kehityksen periaatteita, rakentava itsearviointi elinikäisen oppimisen näkökulmasta.

IKT

Keskeinen sisältö:

IKT perusteet ja työkalut, pilvipalvelut, tavallisimmat nettipalvelut, mediakasvatus ja informaatio- ja kommunikaatioratkaisut työpaikalla.

Keskeinen sisältö -oppilaitos:

IKT perusteet ja työkalut, pilvipalvelut, tavallisimmat nettipalvelut, mediakasvatus.

Keskeinen sisältö -työpaikka:

Informaatio- ja kommunikaatioratkaisut työpaikalla.